

VÄRMLANDS ANOR

1998:4

Nr 4 1998

Medlemstidning för Värmlands Släktforskarförening
ISSN 1400-1047

Pris 30:-

Årgång 15

Kvinnliga konfirmander uppställda utanför Nyeds spånklädda kyrka. Året var 1892. Observera de eleganta hattarna och variationerna i klädseln - mörkt och ljust, rutigt och randigt accepterades tydligen också. Redan "små tanter" kan man tycka.

Bilden tillhör Mats Sjökvist, Arboga.

VärmlandsAnor

VärmlandsAnor utges som medlemstidning för Värmlands Slaktforskarforening. Bidrag till tidningen, synpunkter på inriktningen och tips om händelser för bevakning mottas tacksamt av Redaktören. Citat ur VärmlandsAnor får göras, om källa anges.

Redaktionen förbehåller sig rätt att redigera och sätta rubriker i insända bidrag.

Upplaga 1100 ex, 4 ggr/år

Ansvarig utgivare och redaktör Lars-Gunnar Sander Norra Berghaget, 667 32 Forshaga. Telefon 054-872754

Produktion Anette Carlsson, Tulegatan 4B, 703 54 Orebro. 019-18 69 54

Tryck Tryckeri AB Knappen, Karlstad

Manusstopp for 1999:1 är 2 februari 1999

Värmlands Slaktforskarforening

Föreningen bildades 1983 och har till ändamål att stödja och stimulera intresset för slakt- och hembygdsforskning i Värmland och förena dem som delar detta intresse. Föreningen är ansluten till Sveriges Slaktforskarförbund.

Organisationsnummer 873201-6897

Föreningens adress: c/o Sander, Norra Berghaget, 66732 Forshaga

E-post: genealogi.wermland@swipnet.se

Medlemsavgiften är 120 kr för ordinarie medlem och 30 kr för familjemedlem (1999) till svenskt postgiro **46 96 60-5**. Medlemmar i Norge betalar 110 norska kronor + porto 40 respektive 30 kronor till norskt postgiro **0806 1944339**.

Arkiv: Arkivcentrum Värmland, Box 331, 65208 Karlstad. Telefon 054-159272.

Besöksadress: Arkivcentrum Värmland, Hööksgatan 2, Karlstad

Föreningen har även en **hemsida** på internet: www.home6.swipnet/~67701

Styrelsen

Ordförande Lars-Gunnar Sander, Norra Berghaget, 66732 Forshaga. Telefon 054-872754 Mobil tel 070 634 81 87

Vice ordförande Anette Carlsson, Tulegatan 4B, 703 54 Orebro. Telefon 019-186954.

Sekreterare Gunnar Jonsson, Älvhagsgatan 25, 66140 Saffle. Tel/fax 0533-10559 Mobil tel 070 583 24 96

Kassör Liv Hagberg, Garvaregatan 4, 652 20 Karlstad, Telefon 054-218232

Materialförvaltare Bo Cider, Skolgatan 12, 66060 Molkom. Tel 0553-10378

Ledamot Bernhard Granholm, Ljunggatan 39C, 66432 Grums. Telefon 0555-61153

Ledamot Tom Silja, Storgatan 49, 66730 Forshaga. Telefon 054-874612

Registrator Sonja Peterson, Ölmegatan 9 A, 65230 Karlstad. Tel 054-219411

Innehåll

Lyckad invigning av Arkivcentrum Värmland.....	3
Slaktforskarlagarna i Jönköping	4
Järnbruksminnen - eller hur man gör oväntade fynd...	6
Brott och straff	8
En värmlänning på fel sida i Karl XII:s krig	9
Glasblåsare födda i Norge	10
Ulf Nilsson in memoriam	11
Några enkla råd	11
Mörk jul i Grums 1824 med Ljusa stjärnan.....	12
En bibel från Värmskog.....	12
Hemmans-rotering	13
Slaktforskarnas arkiv	14
Då adeln skulle slås ned	16
Stavning av ortnamn	18
Antafvlan	18
Det hände år 1798	20
Anor söker.....	23
Ur andra medlemsblad	24
Boktips	25
DISGEN.....	25
Föreningens utgivning av böcker och register	26
Uppsatstävlingen för ungdomar .	27

Styrelsen för
Värmlands Slaktforskarforening
önskar alla slaktforskare
en God Jul och ett gott Nytt Slaktforskarar 1999.

Julkärven.
(Efter en teckning av Sigvard Dack)

Lyckad invigning av Arkivcentrum Värmland

Den 14 oktober var det dags att inviga Arkivcentrum och Landsarkivet för Varmlands lan. Som val alla nu vet, så ar Arkivcentrum inrymt i det till arkiv ombyggda gamla seminariet vid Hööksgatan i Karlstad, närmare bestämt mitt emot Centralsjukhusets huvudentré.

Vid den gemensamma lunchen hal-sades de ca 200 inbjudna gästerna välkomna av landstingsfullmaktiges ordförande Stig Gustafson. Att de församlade hade mycket att tala om med varandra kunde man marka på det enorma bikupe-surr som uppstod vid lunchens intagande.

Arkitekten

Efter lunchen började det egentliga programmet med föredrag av professor Göran Lindahl från Uppsala som berättade om Bror Almquist, arkitekten som på sin tid ritade seminariet.

Han var född 1864 på Borgviks bruk men kort därefter flyttade familjen till Älvenäs i Nor. Almquist tog studenten i Karlstad och utbildade sig sedan till arkitekt vid Chalmers. Tillsammans med

kollegan Ringström, bördig från Filipstad, företog han en årslång studieresa genom Europa.

Ritningarna till seminariet i Karlstad förelåg klara år 1913, men på grund av första världskriget kom bygget inte igång förrän 1920 och först 1924 var man klar för invigning. Det som kanske mest slår besökaren ar det satt på vilket huset ar byggt i vinkel. Anledningen till detta var att man ville skydda den vackra trädgården. Trädgårdsskötsel var ju förr en viktig del i skolundervisningen.

Relativt sent i livet började Almquist rita kyrkor, och det ar framför allt som kyrkoarkitekt han blivit kand för eftervärlden. Forshaga och Munkfors ar typiska exempel på hans kyrkobyggnadskonst, men mest kand ar Dalby kyrka i övre Klaralvdalen. Almquist medverkade även vid många renoveringar av kyrkor t ex Stora Kil efter branden 1929.

Bror Almquist, som förtjänar en framträdande plats i det värmländska persongalleriet, avled 1940. Hans efterlämnade handlingar har deponerats i Värmlands-

arkiv. Efter honom har samlingssalen på sjunde våningen i Arkivcentrums döpts till Almquistsalen.

Invigningen av Arkivcentrum

Invigningen förrättades av landstingsstyrelsens ordförande Berit Högman. Hon gjorde en historisk tillbakablick och erinrade om att det var landshövdingen Rolf Edberg som den 26 januari 1970 samlade ett antal personer för att Överlägga om skapandet av ett värmländskt bruksarkiv. Det blev början till Varmlandsarkiv. När sedan även Folkrörelsearkivet och Emigrantregistret samlades under samma tak som Varmlandsarkiv, så hade man åstadkommit en verksamhet som ar unik för Sverige.

Slakt- och lokalhistorisk forskning ar i dag en större folkrörelse an fotboll framhöll Berit Högman. Vi ställer oss något frågande inför denna uppgift men den lär även ha förekommit i massmedia. Det ar i alla fall glädjande att politikerna har fått upp ögonen för det betydelsefulla arbete

Fortsättning på sid. 7

Att iakttaga vid besök i Forskarsalen

- Forskarsalen ar öppen måndagar 8.30-20.00 samt tisdagar-fredagar 8.30-16.00.
- Ytterkläder och väskor får ej tas med in i forskarsalen – garderob och förvaringsboxar finns utanför.
- Du börjar med att skriva Ditt namn i expeditionens besöksbok.
- Mikrokortlasare skall bokas i förväg, tel 054-10 77 00.
- Du får bara plocka ut en volym (ett kuvert med mikrokort) i taget.
- Satt ner det röda kortet med läsapparat nr dar du plockade ut kuvertet ur lådan.
- Notera de volymer som Du läst på den gula statistikblanketten.
- De originalhandlingar som Du söker, beställer Du genom att fylla i en rekvisitionsblankett som lämnas till expeditionen. Förteckningarna i expeditionen ger upplysning om arkivbildare och volymsignum. Fråga gama!
- Arkivhandlingar hos Varmlandsarkiv eller Folkrörelsernas arkiv, som förvaras i arkivdepå i Forshaga, måste beställas någon dag i förväg. Transport sker i regel tisdag och torsdag.
- Framtagna handlingar hämtas ur arkivet och transporteras till och från forskarsalen genom expeditionens försorg.
- Du får som mest ha framme 5 volymer i taget, varav bara en enda kartong med lösa handlingar för att undvika att handlingarna hamnar i fel kartong.
- Fjärrlån av arkivhandlingar från andra institutioner kan förmedlas av Varmlandsarkiv, som har inlåningsrätt.
- Arkivalierna får inte användas som skrivunderlag.
- Fingrarna får inte vätas vid bläddring.
- Texten får inte vidröras och raderna får inte följas med finger eller penna.
- Kalkering är inte tillåten.
- Uppslagna volymer får inte laggas i varandra.
- Rubba inte lösa handlingars inbördes ordning.
- Handlingarna får inte handhas utanför forskarsalen.
- Kopiering från original eller mikrokort beställs i expeditionen.
- Fotokopiering från papper kostar 4 kr/st, om formatet ar större an folio 8 kr/st.
- Fotokopiering av ruta på mikrokort kostar 10 kr/st.
- Scanningkopiering kostar 6 kr/st, om formatet ar större an folio 10 kr/st.
- Böcker från referensbiblioteket, som inte ar direkt tillgängliga, beställs genom expeditionen.
- All förtäring ar förbjuden i forskarsalen.
- Rökning ar ej tillåten i huset.
- När Du går för dagen – tala alltid om för expeditionstjänstgörande om Du ar klar med handlingen eller vill att de kvarligg.

Slaktforskardagarna i Jönköping

Ordförandekonferensen

Med de egentliga slaktforskardagarna avsågs lördagen den 29 augusti och söndagen den 30 augusti. Men som vanligt började det hela faktiskt redan på fredagen med ordförande- och redaktörskonferenserna. Själv bevistade jag ordförandekonferensen medan Anette Carlsson bevistade redaktörskonferensen. Vid ordförandekonferensen presenterade förbundsstyrelsen ett antal högst intressanta projekt som man arbetar med.

Förbundet kommer att sanda ut inbjudan till den stora uppsatsstavlingen "Jakten på min slakt" (se även annons i förra numret av VärmlandsAnor). Inbjudan går till ca 4000 skolor runt om i landet. Du som är lärare och läser detta, se till att denna sak inte hamnar i papperskorgen på någon rektorexpedition! Tävlingsbidragen skall vara insända till förbundet före den 1 april 1999. De bästa uppsatserna i varje lan och i hela landet kommer att belönas. Prisutdelningen sker i samband med Slaktforskardagarna i Karlstad nästa år.

En basutställning, där slaktforskning presenteras, blir klar till årsskiftet. Den skall kunna inhandlas av föreningarna och vi har anmält vårt intresse. Tanken är att utställningen, som består av ett antal skärmar, skall visas i anslutning till våra möten samt t ex fungera som vandringsutställning på länets bibliotek.

Elgenstiema-projektet rullar på. När detta skrivs torde faksimileupplagan vara färdig. Supplementet beräknas komma ut under första halvåret 1999.

En ny uppdaterad upplaga av CD-skrivet Sveriges Dödbok kommer ut sommaren 1999. Databasen är då utökad med de två senaste åren. Tidigare år kompletteras med en del uppgifter som saknas i den första upplagan.

En ny CD innehållande ca 450 000 svenska ortnamn kommer ut denna höst.

Årsboksregister och register till Slakthistoriskt Forum är ytterligare några intressanta projekt som vi kommer att få glädje av så småningom.

Efter det att förbundsstyrelsen redogjort för sina projekt blev det dags för dagens stora diskussionsämne nämligen kvalitet i slaktforskningen. I och med att

slaktforskningen blivit en verklig folkrörelse så produceras i dag mängder av slaktutredningar och register. Via moderna medier som databaser och Internet sprids forskningsresultaten mycket snabbt till en stor krets. Den ena slaktutredningen ligger till grund för den andra och så vidare. Finns det då fel i materialet så inser var och en vilka förödande konsekvenser detta kan få. Inom förbundet diskuterar man därför hur en kvalitets-säkring skall kunna ske. Framtida register bör t ex vara försedda med en varudeklaration där upphovsmannen redogör för hur registret tagits fram och hur uppgifterna har kontrollerats. Att källhänvisningar är A och O i slaktutredningar borde inte behöva påpekas men det är tyvärr inte självklart för alla.

I samband med kvalitetsfrågorna diskuterades även legitimation av slaktforskare och kursledare. Forskare som åtar sig uppdrag för andra bör ju kunna visa att de uppnått en viss kunskapsnivå. Förbundet har börjat fundera på hur legitimeringen skulle kunna gå till. Förslagsvis skall forskaren kunna prestera en slaktutredning som fyller vissa fastställda minimikrav.

Eftermiddagen agnades åt den nya personuppgiftslagen som tillkommit efter direktiv från EU och ersatt den tidigare datalagen. Margareta Åberg från

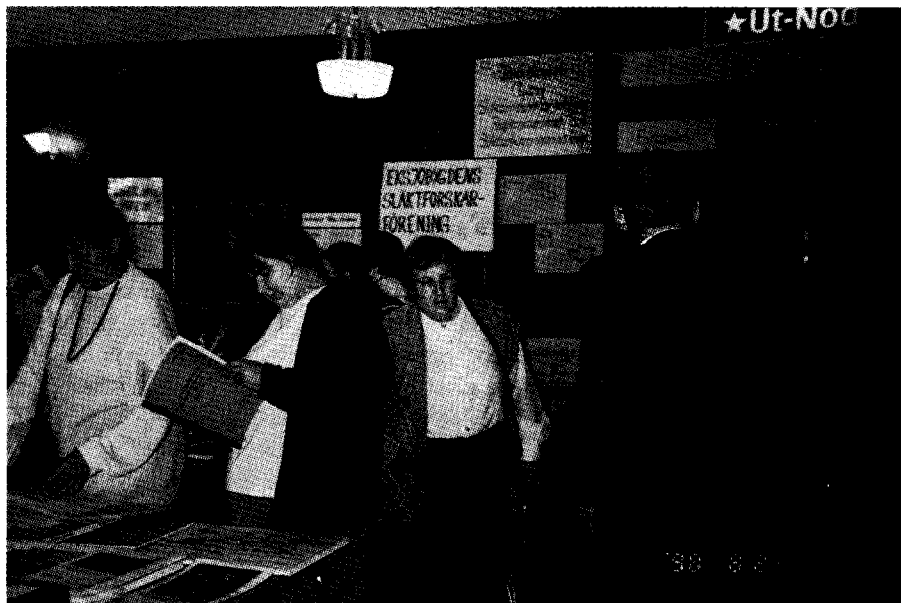
Datainspektionen förklarade att den nya lagen inte innebar några större förändringar och inte alls någon katastrof för slaktforskningen som en och annan har hävdad. Budskapet var att man skall vara försiktig med att sprida uppgifter om levande personer. I sådana fall måste man ha vederbörandes samtycke. Lagen gäller inte avlidna. Sammanfattningsvis menade Margareta Åberg att vi slaktforskare i stort sett kunde "tuta och köra" som vanligt.

Invigningen

Lördagen inleddes med en marsch genom staden till Folkets Hus. Ett antal föreningar deltog. I täten på tåget gick en ungdomsörkester med drillflickor. Tyvärr kunde vi inte delta eftersom vi förberedde utställningen. Själva invigningen förrättades i parken utanför Folkets Hus av landshövdingen i Jönköpings län Birgit Friggebo, som lyckades med konststycket att i sitt anförande väva in det mesta som Småland är känt för, inklusive mörkret och allt smöret.

Utställningen

Vi deltog i utställningen med ett bokbord där vi visade och sålde våra publikationer. Vi hade också en skärm där vi gjorde reklam för nästa års slaktforskardagar i Karlstad. Den pryddes med ett antal stora

Mycket folk trängdes i utställningslokalerna. Foto: L-G Sander

och tjugiga flygfoton över Karlstad som vi fått låna från stadsbyggnadskontoret. Skärmen var strategiskt utplacerad vid ingången till forelasningssalendär en stor mängd folk passerade. Vi hade även affischer uppsatta lite här och där i Folkets Hus. I det stora hela lyckades vi nog bra med att marknadsföra nästa års släktforscardagar för det var många som försäkrade att de skulle komma till Karlstad.

Bland 40-talet utställare kan nämnas CD-klubben för släktforskare som gratis låter producera folks forskningsmaterial på CD. Man säljer sedan skivorna och forskaren får ett honorar. Bland de skivor man sålde fanns t ex "Värmländska prästsläkter" och "Namn ur hammartingsprotokoll" gällande Värmland (åren 1650-1729 med 5579 poster).

En annan utställare som förtjänar att framhållas var Genline AB som vill göra samtliga svenska kyrkböcker tillgängliga över Internet mot en viss abonnemansavgift. Det blir spännande att se hur detta kommer att avlöpa.

Jag kunde också notera en glädjande nyhet: Genealogiska Föreningen deltog för första gången.

Föredrag

De åtta värdforeningarna från Jönköpings län hade ordnat ett antal föredrag som jag för min del tyvärr inte hann med att lyssna till. Men på sidan 8 i detta nummer refererar Anette Carlsson Kalle Bäckers föredrag om Brott och straff.

Riksstämman

Till stämman infann sig 99 ombud. Ombud från vår förening var Anette Carlsson, Gunnar Jonsson och Liv Hagberg. Undertecknad deltog i egenskap av revisor i förbundet. Till mötesordförande valdes Carl-Axel Petri, f d hovrättspresident och justitieminister. Den nye förbundssekreteraren Pelle Lindman förde protokollet.

Den första delen av dagordningen med beviljande av ansvarsfrihet för styrelsen, fastställande av verksamhetsplan, budget och oförändrade medlemsavgifter, avverkades snabbt utan några diskussioner.

Några veckor innan stämman hade

*Förbundsordföranden Krister L. son Lagersvard och landshövding Birgit Friggebo samlar sig inför invigningen.
Foto: L-G Sander*

Ted Rosvall från Falköping sände ut ett cirkulär till alla föreningar där han nominerade sig själv som kandidat till ordförandeposten i förbundet. Falköping ligger ju som bekant i Västergötland och ett västgöta klimax blev det också för det fåtal ombud som hade förväntat sig dramatik kring valet av förbundsordförande, ty stämman omvalde Krister L. son Lager-svärd enhälligt. Nya i styrelsen efter Carl-Gösta Gyllensvärd och Bernth Lindfors som undanbett sig omval blev Annika Otfors från Blekinge och Sigurd Nygren från Västerbotten.

Skånes Genealogiska Förbund föreslog i sin motion att riksförbundet skulle ta kontakt med berörda instanser för att få kyrkböckerna i det forna Svenska Pommern mikrofilmade. Motionen bifölls och nu ser vi fram med stort intresse

vad som kan komma ut av detta. Var och en som snuddat vid släktforskning i denna gamla svenska provins kan inte nog uppskatta skåningarnas initiativ. Upplysningsvis kan jag nämna att Landes-kirchliches Archiv i Greifswald debiterade mig 24 DM för en uppgift ur en födelsebok härom året.

Föreningarna i Jönköpings län föreslog i sin motion att förbundet skulle utreda ett gemensamt försäkringsavtal för medlemsföreningarna, vilket också bifölls.

Södra Roslagens Släktforskarförening föreslog i sin motion att förbundsstyrelsen skulle kräva ett betydligt ökat öppet-hållande vid Riksarkivets nya forskarsal i Arninge. Förbundsstyrelsen hade föreslagit att motionen skulle avslås men stäm-mans beslut blev att en arbetsgrupp skulle tillsättas med uppgift att bearbeta olika arkiv att hålla öppet även på lördagar och någon kväll i veckan. Det senare tillämpas som bekant vid Arkivcentrum Värmland i Karlstad.

Boden-Överluleå Forskarförening hade inlämnat en motion om att förbundet skulle stödja ett förslag som går ut på upprättandet av ett landsarkiv för Norrbotten i ett nedlagt bergtrum tillhörande Bodens fastning. Motionen bifölls i så mån att Riksarkivet uppmanas att utreda och vidta åtgärder för att förbättra forskningsmöjligheterna för släktforskare i nordligaste Sverige.

Slutligen hade StorStockholms Genealogiska Förening lämnat in en motion om att tiden för ordförande- och redaktörskonferensen i fortsättningen borde sammanfalla eftersom tiden för speciellt ordförandekonferensen är för kort. En återgång till den tidigare ordningen således. Förbundsstyrelsen yrkade på bifall men stämman tyckte annorlunda. Beslutet har stor betydelse för planeringen av nästa års släktforscardagar i Karlstad.

På kvällen blev det småländskt gille på Åkarps loge en bit utanför Jönköping. Under middagen underhölls vi av tre glada spelmän som kallade sig Tre Små Grisar. Därefter äskade programansvarige

Jarnbruksminnen - eller hur man gör oväntade fynd...

Släktforskningens vägar ar ibland outgrundliga, men det ar det som utgör kryddan i anrättningen. Har ett prakt-exempel:

Hittade alldeles oväntat för en tid sedan nedanstående anteckningar i samlingen "Järnbruksminnen" i Nordiska museets arkiv, Linnégatan 87 i Stockholm. Författarens (Eva Zetterberg, Torshalla) mor var Gustava Zetterberg, av smedsläkten Löf. Hennes mor i sin tur var Anna Brita Löf, född 2617 1820 på Mörnersbergs sågverk, Edsvalla i Nor socken. Hon vara dotter till sågaren Nils Nilsson f 3017 1782 i Mangskog, gift med Maria Jönsdotter Hult från Forsbacka bruk, Mo socken, Dalsland (se vidare Björn Edmans utredning om smedsläkten Hult, "Slakten I"). Nils Nilsson med familj flyttade senare till Hillringsbergs bruk i Glava socken där dottern Anna-Brita gifte sig med racksmeden Hindric Löf född 1816 1817 i Glava. Han blev på 1840-talet mästare vid Sälboda bruk i Giinnarskog. Gustava Löf flyttade från Lenungshammar i Glava till Mölnbacka bruk i Nedre Ullerud i oktober 1868 där hon senare gifte sig med smeden Anders Zetterberg (se nedan).

Nu till Eva Zetterbergs berättelse: "Nedanstående är minnen från samtal med mina numera avlidna föräldrar. Min far Anders Zetterberg var född 29/8 1849 på Elvsbacka, Nyed, Värmland. Hans

föräldrar Maria och Jan Jansson var båda födda i Värmland, men min farmors farmor var inflyttad. Farfar arbetade vid ett bruk i Nyed socken, Råglanda, från tiden omkring 1830-1887, först som järnbarare, och på äldre dagar nar kakelugnama gjorde sitt intåg på bruken, med uppsättning av kakelugnar och mureriarbeten.

Hemmet "Settra" låg ett stycke från själva bruket och bestod av ett stort kök med öppen spis samt ett stort rum, Möbleringen var nog enkel med bord och bänkar samt baddplatser, och någon vägg pryddes av jungfru Marias bild. Så småningom nar sönerna växte upp och blev snickarkunniga gjorde de möbler för hemmet och mycket trevliga sådana, som vi har trevligt med an idag. Det var särskilt trevliga bord och stolar samt chiffonier. De voro 10 syskon i hemmet, 6 pojkar och 4 flickor. Av sönerna blev dock endast tre, min far Anders och hans bröder Jan och Carl smeder. De andra pojkarna blev mjölnare i Molkom men emigrerade till USA på 1870-talet.

Min far mindes att det fanns familjer som inte hade karl att äta på, utan ett stort trafat sattes fram och var och en hade sin träsked. Småningom kom först lerkärl och sedan porslin. Min far kom ihåg när det inte fanns tandstickor utan de fick slå eld med flinta och fnöske. Grannarna korn ofta och lånade eld. Någon ordnad

skolgång blev ej förrän på 1860-talet så far fick ej gå mycket i skola. Så snart barnen kunde måste de komma ut i förvarvsarbete och börja vid bruket. Först som "dämnenbordspojke", men far var stor och stark så det dröjde inte länge förrän han fick börja i smedjan vid Mölnbacka bruk. Nästan alla smeder fick ju nya namn och min far och hans bröder fick namnet Zetterberg efter stallet "Settra". Min far dog för tre år sedan, 97 år gammal. (1946. Min anm.)

Min mor Gustava Zetterberg, född Löv var född i Glava 1911 1850. Morfar Henrik Löv var Rackarsmed vid Lenungshammar-Hillringsberg i Glava. Vid dessa bruk räcktess järnet ut, eller hamrades ut, varför smederna kallades rackare eller hammarsmeder.

I min mors hem var mera välbärgat och där fanns vackra möbler och speglar och vad som behövdes för hushållet. Mattor förekom dock inte, man skurade golven vita och hackade enris och strödde på. Mor talade mycket om förberedelsen till de stora helgerna. Julberedelserna började tidigt på hösten. Då sändes hudar till garvaren för beredning och skomakaren kom hem och gjorde skor till allt husets folk.

Det ystades, slaktades, bakades och bryggdes, och nar julen kom stod ett långbord med julmat dukat hela helgen. I mors hem var fyra syskon, 3 flickor och

Mölnbacka omkring år 1900. Foto: Hjalmar Petersson & Co

en pojk, Karl Löv, senare smed vid **Horndals** bruk. Min mormor dog ung, mor var då endast 12 år. I Glava var skolgången mera ordnad och mor talade om att hon fick premier vid examen.

Efter slutad skolgång vid 15 år, kom mor i tjänst på Sveanas hos familj, kapten Uggla, och stannade i den slakten till hon gifte sig 19/11 1875. Det var en mycket **frikyrklig** verksamhet på **Mölnbacka**. De var goda sångare båda, och träffades där och deltog i den religiösa verksamheten.

På Mölnbacka bruk var full fart i arbetet på den tiden. Det var vanligt att när smederna tog tjänst tog de "halv hard", dvs två smeder gick ihop om en hard och tog var sin sk "hjalpbrytare" så att de blev **fyra**. Två vid varje skift. Redan 1882 hade familjen utökats med fyra barn. Några år efter lades Mölnbacka bruk definitivt ned och min far fick se sig om efter annan arbetsplats. Min far och hans bror Jan blev då erbjuden plats vid **Domnarvet** men far tyckte det blev för lång flyttning och kom till ett mindre bruk **Nyfors** i Malingsbo. Efter 6-7 år lades även detta bruk ned. I början på nittio-talet kom vi till Ranneshytte i **Närke**."

Så långt Eva Zetterbergs minnen, som hon satte på **prant** i november 1949. Hon var då bosatt i Torshalla.

Detta är ett gott exempel på hur man kan göra fynd när man letar "**förutsättningslöst**" på arkiv med en annan inriktning än ren släktforskning. Mitt egentliga ärende till Nordiska museets arkiv var att titta på finnattlingen Nils Keylands material om invandrade skogsfinnar i **Mangskog** och **Gräsmark**, Nu blev det

istället titeln "**Järnbruksminnen**" på några kassetter som väckte min nyfikenhet. Keyland fick vänta.

Smeden Zetterberg och hans hustru Gustava hade jag hittat tidigare i **Nedre Ulleruds** husförhörlängder (min mormors far Petter Nilsson, likaså smed på Mölnbacka, var en yngre bror till Anna Brita Nilsdotter Löf, ovan). Har fick jag nu förutom en hel del tidigare antecknade data, intressanta upplysningar om **smedmiljö**, seder och bruk, helgfirande m m.

Beträffande "pojken" Karl Petter Löf f 2519 1854 slutligen, flyttade han från Glava till Stavnas 1874 där han blev dräng hos smältaren Carl Wennerström på Stömne bruk. Året därpå flyttade han till Mölnbacka där han var dräng hos smältaren Carl Löf f 211 1829 i Glava, gift med smeddottren Johanna Bergman f 719 1833 i Nedre Ullerud. I oktober 1876 flyttar han och smeddrängen Carl Hjerpe från Mölnbacka till Lungsund. Därifrån flyttar Karl Petter till **Horndal** i By socken, Dalarna 2519 1879. Året därpå gifter han sig med **Carolina** Bergkvist f 616 1851 i Råda. I By sockens husförhörlängder 1886-95 står Karl Petter och **Carolina** antecknade och har då barnen Carl Johan f 1883, Lydia **Carolina** f 1888 och Agnes f 1889. De har också en piga, Anna Sofia Eriksson f 1877 i Råda. Huruvida någon av dessa har ättlingar däruppe i nutid, är obekant. Omöjligt är det inte.

P S. Smeden Anders Zetterberg skulle kunna vara med på fotot över Mölnbackasmeder (**VärmlandsAnor** 1995:3, omslagssidan). Tidsmässigt skulle det stamma. D.S.

Mats *Sjökvist*

Lyckad invigning

Fortsättning från sid. 3

som många frivilliga eldsjälar lägger ned på släkt- och lokalhistorisk forskning. Det bådär gott för framtiden, så tack i alla fall **Berit Högman**.

Farsans gamla skrivmaskin

Professor Jan Ling från Göteborg talade om "**farsans gamla skrivmaskin** och teknologins framtid" - några reflexioner kring humaniora och informationsteknologi. Det blev en intellektuell övning i den högre skolan som det är svårt att göra **rättvisa** i ett kort referat som detta. Men poängen var väl den att i grunden är det ingen skillnad mellan dagens och forna tiders informationsbehandling.

Invigningen av Landsarkivet

Riksarkivarien Erik Norberg och landshövding Ingemar Eliasson förrättade denna invigning.

Landshövdingen erinrade om den 2 juli 1865 då Karlstad lades i aska av en förödande stadsbrand. Residenset jämnades med marken och alla arkivhandlingar som förvarades där brann upp. Därför är det tryggt att veta att arkiven är inrymda i ett stenhus, menade Ingemar Eliasson. Även han framhöll sin företrädare Rolf Edbergs insats samt **nämnde** även Sigurd Gustavsson, grundaren av Emigrantregistret.

Nöjda gäster

Mellan de olika programpunkterna var det musikalisk underhållning av Birger-sons damorkester. Dagen slutade med uppvaktningar och visning av lokalerna och sedan kunde deltagarna gå hem **nöjda** efter en mycket lyckad dag.

Lars-Gunnar Sander

Släktforskar dagarna..

Fortsättning från sid. 5

Carl Axel Ringsparr från Nassjö tystnad och meddelade att man fått ett oväntat besök. Nu var stunden kommen för Värmlands Släktforskarförningens lilla kupp. In på golvet kom Löpar-Nisse, Owe Clapson från Munkfors, som på ett enastående sätt lyckades väva samman sin berömda monolog med släktforskning och en valkomsthalsning till riksstämman

i Karlstad nästa år. Tack Owe för en bejublad insats! Owe blev också ordentligt presenterad av nästa underhållare Rolf von Otter, som berättade historier och sjöng ackompanjerad av Fred Andersson på dragspel.

Under kvällen utdelades också Örnbergspriset till två släktforskare från Västernorrland, Teo och Per Sundin, far och son vilka tillsammans givit ut ett antal ångermanländska sockengenealogier.

Bussresan

Under lördagen besöktes Släktforskar dagarna av ett 20-tal medlemmar från vår förening som hörsammaterbjudandet om en subventionerad **bussresa** till Jönköping. Det kunde ha varit fler men det var i alla fall glädjande att även vi för en gångs skull kunde genomföra en sådan resor som så många andra föreningar gjort.

Lars-Gunnar Sander

Brott och straff

På slaktforscardagarna i Jönköping höll Kalle Back ett mycket intressant föredrag om brott och straff i Sverige. För er som inte hade möjlighet att höra detta innehållsrika föredrag kommer här ett kort sammandrag.

Kalle Back började sitt föredrag med ett idag mycket vanligt uttryck. Man säger gama att brottsligheten aldrig har varit så hög och att våldet aldrig varit så grymt som det är idag. Detta påstående anser han vara både rätt och fel, beroende på vad man jämför med. Det stämmer om vi jämför hur det var för 30-40 år sedan. Under den tiden har brottsligheten ökat markant och våldet lika så. Men om vi däremot jämför hur det var i Sverige för 200-300 år sedan stämmer detta inte längre. Vi har kanske inte lägre brottslighet än på 1700-talet, men den är troligtvis lika stor.

Den stora skillnaden mellan brott då och nu ligger i att vi idag vet mycket mer om vad som händer inom vårt land. Vi har radio, TV och tidningar som ger oss nyheter från hela landet inom några få timmar. Som exempel tog Kalle Back upp trippelmorden i Åmsele för 10 år sedan. Natten den 4 juli 1988 blev fyra av en familj brutalt mördade på en kyrkogård i Åmsele. Redan tidigt på morgonen dagen därpå gick nyheten ut i radio och TV. Vid lunchtid visste i stort sett hela Sverige om vad som hade skett.

Mot detta ställde han en händelse som skett i en liten ort i Småland någon gång på 1700-talet. Två män bröt sig in hos en familj och tog livet av alla fyra familjemedlemmarna samt deras piga. Morden var minst lika brutala som de i Åmsele, men skillnaden är att man i övriga Sverige inte fick reda på vad som hade hänt. Naturligtvis spreds ryktet vida omkring i grannbyarna, men ryktet gick långsamt. Tids nog började man prata om det så långt bort som i Jönköping, troligtvis i samband med att förövarna kom för tinget och blev dömda. Men mycket längre kom inte ryktet. Inte visste man i Åmsele om att fem människor blivit brutalt mördade i sitt eget hem nere i Småland.

Kalle Back berättade sedan om en annan händelse som utspelats i samma socken i Småland under samma år som i

förra exemplet. En man och hans styvson kunde inte tåla varandra. De låg alltid i luven på varandra. En dag befann de sig i vedboden och som vanligt skällde de på varandra. Men så tappade styvsonen tålamodet och ryckte tag i det första föremål han såg, yxan på huggkuben. Han tog sats och slog den så hårt i huvudet på gubben så att huvudet klövs, ända ner till axlarna. Vi kan ju tanka hur en sådan nyhet skulle slå upp i dagspressen idag. Men som i förra fallet spreds inte ryktena så värst långt bort.

Samma årtal och samma socken gav han ett tredje exempel på våld. En mycket ung flicka födde en kall januarinatt ett barn. Hon födde barnet utomhus och nästan med en gång kvävde hon det. Än en gång kan vi tanka oss hur det skulle ha varit idag. Redan dagen därpå skulle hela Sverige få reda på denna mycket tragisk händelse. Men utanför Småland fick man aldrig veta vad som hade hänt. Jag tvivlar på att man ens fick veta något i Jönköping.

Alla de här tre händelserna visar tydligt att våldsbrotten i Sverige under 1700-talet var både många och grova. Detta är bara ett axplock, men det slående är att alla tre händelserna utspelas i samma socken och under samma år. Skillnaden mot idag är att vi idag snabbt får reda på vad som händer i landet. Därför känns det mera och värre idag.

Straff under 1700-talet

Sedan gick Kalle Back över till att berätta om vilka olika straff som var vanliga under den här tiden. Han delade upp straffen i tre grupper, nämligen böter, skamstraff, kroppsstraff och fängelse. Straffen ansågs vara olika hårda och gavs för olika slags brott.

Skamstraff var ett ganska mildt straff. Den kunde exempelvis dömas för mindre stölder, som tjuvmjolkning och för störande under gudstjänsten. Under 1700-talet kunde en gudstjänst hålla på i flera timmar och det var inte ovanligt att man gick ut en stund för att sträcka på benen, uträtta sina behov eller för att starka sig lite med något starkt. Om man fick lite för mycket av starka drycker kunde det handa att någon somnade eller

rent av kastade upp inne i kyrkan. Det kunde till och med utbryta slagsmål i eller utanför kyrkan. Detta var brott som gick raknades som störande av gudstjänsten. För sådana brott kunde straffet exempelvis vara att sitta i stocken utanför kyrkan en söndag.

Böter var också ett mycket vanligt straff. Det gavs också för mindre stölder och för lönskaläge om båda parter var ogifta. Var någon eller båda av parterna gift kunde straffet bli döden. Lite konstigare är att våld och dråp också straffades med böter. Om man t. ex. råkade slå ihjäl en människa genom ett slagsmål, räckte det alltså att betala sina böter för att vara en fri man igen.

Fängelsestraff var inget vanligt straff, som Kalle Back sa mycket lite om.

Ett fjärde mycket vanligt straff var gruppen kroppsstraff. Ofta gavs kroppsstraff tillsammans med något annat straff, t. ex. böter eller något skamstraff. För kvinnor och barn var det riset som gällde och för mannen spö. Man raknade alltid spö i par och det räckte med 40 par spö för att spöstraffet skulle innebära ett dödsstraff. Det var inte alltid döden kom vid själva piskningen. Eftersom man inte alltid hade så rent i hemmen, det var vanligt med löss och det var svårt att hålla såren rena var det inte ovanligt att man dog av infektionen.

Det fanns ett straff som kallades för gatlopp. Uttrycket "löpa gatlopp" är allmänt känt. Det innebar att den dömda fick springa "för livet" langs en gata kantad av människor som slog, piskade och kastade stenar och andra lösa föremål på den som sprang. I civila mål dömdes man däremot inte till gatlopp.

Det grövsta kroppsstraffet som fanns var naturligtvis avrättning. Även när det gällde avrättningar fanns det olika gradskillnader. Det mest skamliga sättet att bli avrättad på var genom bränning. Det utdömdes för sexuella brott, för häxeri och för barnamord. Hängning var ett något mindre skamligt sätt att bli avrättad på. Det var mest tjuvar av olika slag som kunde få sådana straff. En person som blev hängd blev oftast begravd på avrättningsplatsen. Detta var i sig ett straff för man trodde att man måste begravas

En värmlänning på fel sida i Karl XII:s krig

inom kyrkogården för att få ett liv efter detta.

Ett lite bättre satt att bli avrättad på var genom halshuggning. Det var inget ärelöst satt att förlora livet på. En halshuggen person blev tom begravd på kyrkogården. Man kunde bli halshuggen med yxa eller med svard. Yxan var för vanligt folk medan svärdet var reserverat för adeln och folk med pengar. På senare tid kunde man avrättas med svard även om man inte var rikeman, om man bara betalade en summa pengar. Halshuggning utdömdes för allvarligare dråp och mord.

Det värsta sättet att bli avrättad på var genom rådbråkning. Kalle Back gav en så målande **beskrivning** över hur rådbråkning gick till att vi i publiken mådde riktigt dåligt. Sammanfattningsvis gick det ut på att man knäckte alla ben i kroppen i en del av kroppen i taget. Man stoppade ev. blodflödet och fick liv i personen och sedan fortsatte med **nästa** del. Man började med att knacka benen i en hand, en fot, en **arm** ett ben osv. Till sist gick det inte att hålla liv i den straffade längre och då var proceduren klar. Rådbråkning kunde bli straffet för grövre statsförbrytelser, spioneri och liknande.

Erkännande

Man kan fråga sig **varför** man erkände sina brott när straffen var så hårda. Svaret är att man var mycket radd för vad som skulle handa efter döden. Man måste tanka på att kyrkan hade en stark ställning i samhället vid den här tiden. **Präst**tema predikade om himlen och helvetet och om vågskålen som vägde över åt ena eller andra hållet. Man var mer radd för vad som skulle hända efter döden än när man levde. Tortyr användes mycket sällan. Det räckte oftast med något som kallades varjemålsed. Den anklagade fick lagga handen på bibeln och svära sig oskyldig. I 75% av fallen räckte detta för att få fram ett erkännande.

Anette Carlsson

Vid ting i Filipstad 21 maj 1753 (Famebo häradsrätt AI a 27) anklagades Nils Larsson Stålhandske vid Nyhyttstad för att ha slagit **ihjäl** sin hustru Karin Gjertsdotter från Moss i Norge.

"Efter såväl utdrag af kyrkoboken som Stålhandskes eget vidgående är han född 1687 i juni månad, lång till växten, med fardiga och starka lemmar, har ett stort och långt arr i pannan på vänstra sidan och frågades var han det fatt, **dertill** han svarade det har jag fått i slaget vid Gadebusch. Frågades vad han då var? Svarade: Jag var underofficerare vid Järtske varvade infanteriregemente och tjente de danske. Överste vid regementet var generalmajor Ingerhofsten, min **Capitän** het Schack. Har ock varit med Tönningens belägring, och år 1716 följt med stiftsamtmannen Rappe till Norge och där avancerat till Lieutnant vid Aggerhusiska regementet.

Honom frågades **varför** han som hade Lieutnants beställning i Norge, begaf sig hit hem att **blifva** gruvbrytare? Svarades: Fäderneslandet är kart.

Frågades var han fått sitt gifte? Svarades: 1 Norge och Moss. Min svärfader har varit hammarsmed och het Gjert Olsson.

Frågades om han eljest är något sårad och qvast medan han tjent de danske? Svarade: I det ena låret **är jag** skjuten dock utan att lårpiporna **äro** skadde, det skedde vid Belgrad då jag var skadde af danske tropparna, som **voro** skickade Romerska Kejsaren till Hjelp."

I födelseboken kan man konstatera att gossen Nils föddes i Nyttan, Famebo, och döptes 4 post Trin 1687. **Fadern** var unge Lars **Ersson**, moder uppges ej vid denna tid. Två bröder, Oluf och Erik, föddes 1689 och 1690. Nils och Karin torde ha gift sig ca 1725, troligen i Norge. Första barnet Marta föddes detta år 13/11. Fram till 1747 föddes ytterligare åtta barn, av vilka fem dog i spad ålder.

Den som mördad uppgivna hustrun "Catrina Gertersdotter" dog 19 april 1753 och begravdes först den 9 juni, vilket ju antyder att dödsorsaken varit oklar. I dödboken står "ignot." d v s okänd dödsor-

sak. Änkemannen Nils Stålhandske levde ytterligare tio år och dog 10 februari 1763 "ihjelfrusen".

På grund av tidsnöd **inför** flytten av Varmlands domböcker till Karlstad har jag ej fullföljt läsningen av detta ärende fram till dom. Mycket tyder på att målet lagts ned eller att Stålhandske **frikänts**. Kanske finns det någon intresserad läsare i Karlstad eller dess närhet som har lust att efterforska upplösningen.

Slaget vid Gadebusch i Mecklenburg, där svenskarna bland dem Narke-Varmlands regemente, under Magnus Stenbock, slog de numerärt **överlägsna** danskarna, ägde rum 9 december 1712 (datum enligt Nordensvan, Varmlands regementes historia, andra uppgifter finns). Försättningen blev inte lika lyckosam för svenskarna och 22 maj 1713 nedlade det av sjukdomar decimerade Narke-Varmlands regemente vapnen inför konungen av Danmark, Fredrik IV vid Tönningen i Holstein. Gadebusch är det sista segernamnet på Varmlands regementes fana, 1912 års modell.

I värmland fanns på 1700- och 1800-talet ett 60-tal smedfamiljer Stålhandske, de flesta härstammande från bergsmannen Matts Persson i Gammalkroppa, född ca 1664, död 1734.

Nyhyttstad eller Nyttsta som det numera kallas ligger mellan Filipstad och sjön Yngen i utkanten av Persbergs malmfalt, en bygd med många gruvhåll.

Sven Myhl, Göteborg

Red anm: Slaget vid Gadebusch ägde rum den 9 december enligt en del källor t ex *Grimberg* och *Bra Böckers Lexikon* eller den 20 december enligt andra källor t ex *Bonniers Konversationslexikon*, *Den Svenska Historien* (Carlsson, Rosén) och *Kungl Södermanlands regemente under 350 år*. En rimlig förklaring kan vara, att i det första fallet går man efter den julianska kalendern och i det senare fallet efter den gregorianska. Kanske någon läsare har någon annan förklaring?

Glasblåsare födda i Norge

En enskild familj

Mitt speciella fall handlar om en glasblåsarfamilj som kom till Sölje glasbruk i Stavnas socken år 1823. Husfadern uppgavs vara född i **Hurdals** socken, Norge, men någon klar angivelse varifrån man kom angavs inte. Här nedan är familjen vid ankomsten till Sölje:

Glasblåsaren *Olaf Gulbrandsen Portner* f 1791 i **Hurdals** sn, d 1842 vid Sölje glasbruk, Stavnas sn.

Hustrun Mertha Knutsdotter f 1793 i Norge, d 1850 vid Eda glasbruk, Eda sn.

Barnen:

Karoline Portner f 1816-08-18 i Norge.

Gurinna Maria Portner f 1818-08-12 i Norge.

Karen Mathea Portner f 1821-02-19 i Norge.

Olafs far Fredrik Gulbrand Evensen f 1750 i Norge.

Vid sökning i **Hurdals** födelsebok framkom följande:

År 1792, 2:a söndagen i Advent:

gossebarnet *Ole*

fader: *Gulbrand Evensen* 43 år (f ca 1749)

moder: *Kari Olsdotter*

vittnen: *Gulbrand Olsen* 43 år och *Peder Olsen* 43 år.

Om vi nu tittar i folketellingene 1801 för **Hurdals** socken på sidan 694 och den 32:a familjen, finner vi följande: *Gulbrand Evensen*, fader, 51 år (f ca 1750)

Karen Olsdotter, hustru, 48 år (f ca 1753)

Siri Gulbrandsdotter, 24 år (f ca 1777)

Maria Gulbrandsdotter, 14 år (f ca 1787)

Even Gulbrandsen, 12 år (f ca 1789)

Anne Catrine Gulbrandsdotter, 6 år (f ca 1795)

Karen Franzdotter, 2 år (f ca 1799)

Gossebarnet *Ole* finns inte med. Är detta då rätt familj?

Liljedals glasbruk 1781-1895, glasblåsare födda i Norge

Tobias Brun f 1776

Johan Görgen Erik f 1787 i

Hadelands sn

Berndt Fredrik Grundlach f 1777

Hans Georg Grundlach f 1770

Casper Henrik Grundlach f 1799

Carl Holm f 1804

Christian Fredrik Holm d a f 1828 i

Ondalen

Christian Fredrik Holm f 1837 i

Ondalen

Martin Holm f 1832 i **Ondalen**

Carl Gustaf Holm f 1826 i **Ondalen**

Christer Johansson f 1800

Frans Gustaf Herman Carlsson f 1876

Karl Axel Rudolf Carlsson f 1871

Edvard Kaufeldt f 1826

Hans Hinrik Kith f 1810

James Kith f 1806

Johan Kith f 1777

Emil Martin Christiansen f 1870 i

Eidsvold

Kristian Marius Christiansen f 1870 i

Eidsvold

Paul Lyppert f 1798

Christian M Opperud f 1870 i Eidsvold

Johan Georg Tegler f 1802

Nils Görgen Torstensson f 1765

Johan Görgen Wentzel f 1795

Sölje glasbruk 1814-1903

Att namna några speciella glasblåsare som var födda i Norge är för stunden svårt. Emellertid var många av de ovanstående glasblåsarna vid Liljedal även under många år verksamma vid Sölje. Således fanns ett livligt utbyte av arbetskraft mellan de värmländska glasbruken.

Eda glasbruk 1830-1953, glasblåsare födda i Norge

Olof Olsson Bagge f 1858 i Eidskog

Adam Johan Creutzer f 1813

Johan Casper Creutzer f 1811

Joseph Creutzer f 1809

Gunnerus Forsberg f 1841

Vilh Edvard Kaufeldt f 1826 i Svalvik

Anders Nilsson Kraft f 1845 i Medskog

Hans Nilsson Kraft f 1841 i Eidskog

Christian Nilsson Kraft f 1842 i

Medskog

Olof Nilsson Kraft f 1847 i Medskog

Paul Lyppert f 1798

Andreas Persson f 1830

Martin Persson f 1826

Sören Andreas Siverson f 1835 i

Aasnes

Johan Jörgen Tejler

Norska glashyttor tillhöriga staten

Hurdals glashytta

Kron- och vitglashytta. Anlagd 1755, nedlagd 1895. Överförd till **Drammen**.

Hyttan var anlagd vid Hurdalssjön i övre **Romerike** inte långt från Minne på gårdarna Ödemarks och Opperuds grund.

Hadelands glashytta

Butelhytta, anlagd 1765 och fortfarande i drift

Biri glashytta

Butelhytta.

Jevne glashytta

Taffelglashytta i Faaborg.

Schimimanns glashytta

Taffelglashytta i Svelvigen.

Övriga norska glashyttor

(Se Norske Videnskapers Selskaps skrifter 1927)

Nöstetangens glassverk

Anlades 1741 och låg på Goude Prestgårds grund på den tunga som bildas mellan Drammenselven och Vestfosselven. År 1778 flyttade hyttan över till Hurdalsverket. Se ovanst skrift, sid 19 och 27 om *Gustavus Holm* och *Franz Wenzel*.

Aas glassverk

Kontrakter med Wenzel etc, sid 21 i ovanst skrift.

Hurdals glashytta

Kontrakter med Englandare 1755, sid 24 i ovanst skrift.

Tom Silja

Kallor:

Stavnas AI:12a

Hurdal födde 1792

Hurdals folketellinge för år 1801

T Fogelberg: Liljedals Glasbruk

Å Nisbeth - T Fogelberg: Sölje Glasbruk

T Fogelberg - G Lersjö: Eda Glasbruk

Ulf Nilsson in memoriam

Några enkla råd

Under 1700-talet levde och verkade i staden Granna en tobaksspinnaremastare och stadsfiskal vid namn Magnus Ström. Han skulle få en viss betydelse för Värmlands Slaktforskarförening.

I början av januari 1979 fick jag ett brev från den för mig ditintills okände **Ulf Nilsson i Filipstad**. Med hjälp av GF:s slaktforskarförteckning hade han raknat ut att **ovannämnde** Ström var vår gemensamma anfader. Det blev början till ett långt, trevligt och mycket givande samarbete på slaktforskningens område. Vår korrespondens kom med tiden att omfatta ca 150 sidor.

Någon gång under hösten 1983 ringde Ulf till mig och berättade att han och några andra var i fard med att bilda en slaktforskarförening i **Värmland**, och nu undrade han om jag var intresserad att ställa upp som styrelseledamot. Jag framhöll att jag kanske inte var så lämplig eftersom jag inte hade några anor i landskapet, men Ulf menade att sådant saknade betydelse för styrelsearbetet. Mot bakgrunden av vårt nära samarbete var det svårt att tacka nej till Ulf och på den vägen är det.

Ulf Nilsson var således en av vår förenings grundare och han ledde också förhandlingarna vid det konstituerande mötet den 15 december 1983. Sedan fungerade han som vice ordförande under åren 1984-1986.

Som slaktforskare var Ulf oerhört kunnig. Det var synnerligen lärorikt att få ta del av hans forskningsarbete där han gått igenom arkivmaterial och litteratur som man inte skulle tanka på i första hand. Ingen kunde som han så värtaligt och entusiastiskt uttrycka sitt beröm över mina **små** upptäckter inom vårt gemensamma intresseområde. Hans kommentarer stimulerade alltid till nya **ansträngningar**.

Den pensionerade **bokbindarmästaren** Ulf Nilsson blev en framstående stads-historiker. Hans gedigna kunskaper om Filipstads historia och eget forskningsarbete **dokumenterades** bland annat i "Vår stad" och i ett antal tidningsartiklar.

En aktä slaktforskare av den gamla stammen har gått ur tiden och vi lyser frid över Ulf Nilssons **minne**.

Lars-Gunnar Sander

Nu har det hänt ett par gånger! Jag har träffat slaktforskare, uppenbarligen relativt erfarna sådana, som berättat inte utan stolthet, hur mycket tid och pengar de lagt ned på resor exempelvis till Krigsarkivet för att **läsa** generalmönsterrullor. På min försynta fråga om det inte i stället hade varit bättre att beställa hem mikrokorten från SVAR eller läsa dem på **Värmland-sarkiv**, inträder några sekunders tystnad och så kommer utropet: Va, finns det där!

Det tycks vara en inte alldeles ovanlig föreställning hos många att SVAR är lika med kyrkböcker på mikrokort. Punkt slut.

Las alltså **SVAR:s** kataloger! Där finns oändligt mycket mer än bara kyrkböcker. Jag tanker då på den allmänna delen, domboksdelen samt den militära delen. Skulle Ditt bibliotek av någon outgrundlig anledning inte ha dessa delar eller över huvud taget inte uppdaterat katalogen, så får Du slå larm!

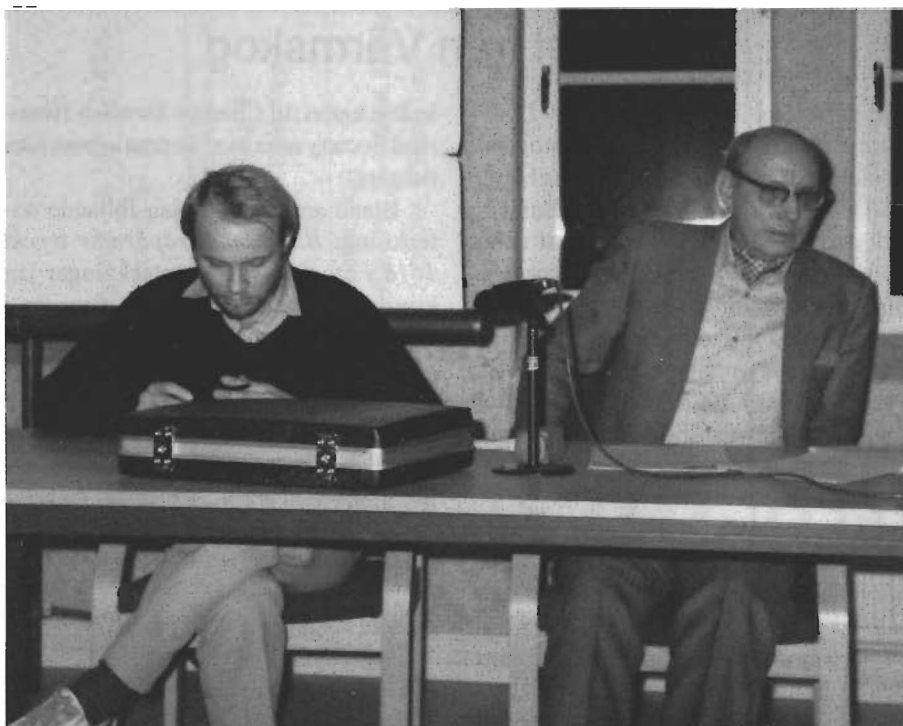
En annan sak som förvånat mig är att många fullständigt ignorerar kartans betydelse i slaktforskningsarbetet. Ibland har jag t ex fått frågan vilka grannsocknar en viss socken har. Att slaktforska utan att ha en karta till hands är för mig som att famla i blindo.

Är man inte så bekant med en socken, så kan gårds- och **bynamn** vara svåra att tolka i de gamla handlingarna. Då kan kartan komma väl till pass.

Det kan också vara bra att kanna till om sockengränsen går alldeles utanför anfaderens stugknut. I så fall kan man med mycket stor sannolikhet finna många av hans släktingar i grannsocknen.

Vanligtvis tar uppräkningsen av faddrarna den största platsen i en födel-sebok. Denna information tycks en del slaktforskare betrakta som ointressant och ovidkommande. Det är naturligtvis inte så. Som faddrar uppträder ju oftast barnets far- eller morbröder. Om man t ex inte har funnit barnets far- eller mor-föräldrar så kan en långväga fadder som har samma patronymikon som barnets far eller mor utgöra en avgörande ledtråd.

Lars-Gunnar Sander

Peter Olausson (t v) och Ulf Nilsson (t h) ledde förhandlingarna vid föreningens bildande 15 dec 1983.

Mörk jul i Grums 1824 med Ljusa stjärnan

(Denna artikel har tidigare varit införd i *Värmländsk Kultur* 1997:6 samt i *nät-tidningen Rötter*.)

Från flydda tider berättas ibland om seden med att bara kring den s k "ljusa stjärnan". En del berättelser säger att detta brukade inträffa kring Lucia, andra att det var kring Trettondag Jul. I Grums finns det dokumenterat att Ljusa stjärnan bars omkring på juldagen.

Det var närmare bestämt juldagen 1824. Dokument där detta står att läsa återfinns bland protokollen i domboken från Grums härad och orsaken till att det finns skrivet där är att det från början glada och uppspelta julfirandet den juldagen spårade ur och ändrade i något förskräckligt. Har en sammanfattning av de protokollförda förhören och vittnesberättelserna. Dessa divergerar visserligen i detaljer men sammantaget kan man konstatera att följande hände.

Att åstadkomma nöje

På juldagskvällen klockan nio eller tio beslöt sig sju personer, av dem en kvinna, pigan Sophie Sewerin, och resten medelålders och yngre män, för att enligt ett vittnesmål "efter en gammal plägsed, med sång, under högtiden åstadkomma nöje "gå med Ljusa stjärnan i Portilla i Grums.

Stjärnan var förfärdigad av oljat papper och upplyst av tre ljus. Pigans bror Sewerin Cawallin, som var soldat vid Värmlands regemente, spelade fiol. Man gick runt i gårdarna för att sprida glädje men också för att "bliva undfangnade", vilket man enligt vittnesmålen blev. Protokollet säger rakt på sak att man var "av starka drycker överlastade".

Man kom så småningom till Cawallins bostad. Denne hade lovat att spela till dans hos en granne på kvällen och beslöt skilja sig från de andra. Han tog fiolen med sig och gick in. Han hade troligen även tagit med sig stjärnan. Efter en stund kom han ut igen. Målaren Pettersson från Grava, som ägde stjärnan, begärde att få den, till vilket Cawallin nekade.

Det uppstod bråk. Det är oklart hur bråket började. Ett par vittnen uppger att Pettersson och bonden Anders Görans-

son hade ofredat Sewerins syster. Enligt en annan uppgift skall detta ha skett när hon sökte skilja de bråkande åt. Det hela slutade med att Sewerin, enligt egen uppgift för att freds sig, tog ett vedträ och slog Göransson i huvudet över ögat med det så att denne blev liggande sanslös.

Göransson togs om hand och blev sängliggande. Provinsialläkaren Per Sundberg besökte honom den 28. Göransson behandlades med blodiglar och kalla omslag, Den 29 avled han 40 år gammal. Obduktionen uppenbarade en spricka i pannbenet samt blodutgjutning i hjärnan.

Liv sitt mista

Den 17 januari sammanträdde man till urtima ting i tingsstället vid gästgivargården Lillnor. Dagen därpå faller domen. Utslaget lyder:

"Fördenskuld och med stöd av 24 kapitlet 5 och 9, Missgärningsbalken förklarar urtima häradsrätten, det bar soldaten Sewerin Cawallin för det å Anders Göransson i bråd skillnad förövalde dråp, liv sitt mista, samt herr professorn Sundberg av gods hans gottgöras för dess rese-

kostnader efter den räkning som av Kungl. Sundhetskollegium godkännes".

Utslaget underställs Svea hovrätt. Jag har inte följt upp hur fallet behandlades i hovrätten. Straffet har uppenbarligen lindrats avsevärt. Sewerin blir i vart fall inte avrättad. Han är gift redan vid händelsen ifråga med Maria Herlechsdotter. De har en dotter och får ytterligare en 1828.

Kommentarer

Det var inte ovanligt att dödsstraff ändrades, oftast till fastningsarbete. För Cawallins del torde det ha rört sig om ett straff på två år. Förmodligen har Göranssons agerande vägts in i bedömningen. Hovrätten hade ju då som nu större tillgång till juridisk expertis än de regionala rätterna. Det kan inte förnekas att det är på gmnd av tragiska händelser med referat i domböcker man kan få upplysning om vardagshandelser. Med all säkerhet hade man gått runt med den Ljusa stjärnan 1823, 1822 och bakåt i tiden, men det finns det förmodligen inget nedtecknat om.

Bernhard Granholm

En bibel från Värmskog

Vid ett besök i Chicago i mitten av 1970-talet besökte jag Swedish Historical Society. I dess bibliotek hittade jag bland böcker och svensk-amerikansk tidningar också en tråkista som bland annat innehöll några biblar, katekeser och psalmböcker. Dessutom fanns det en tegelsten försedd med följande anteckning på en papperslapp: "Brick from Bishop Hill, 111. Picked up May 1928, few months after burning of the building." I flera av böckerna fanns notiser av genealogiskt intresse.

Även om mina anteckningar är gamla så är originalen ännu äldre! Uppgifterna har ju fortfarande sitt intresse för de som inte tidigare känner till dem.

I en broschyr som jag fick vid mitt besök fanns föreningens namn och adress. Jag har försökt att genom Internet och tillgänglig litteratur få fram den aktuella adressen. Föreningen har tydligen

ändrat namn till Chicago Swedish Historical Society men med samma adress som tidigare.

Bland annat gjorde jag följande anteckning: *Bibel med träparmar tryckt 1618 i Stockholm*. De anteckningar jag kunde läsa visade att den funnits i Degerbyn i Värmskogs socken och såld på auktion 1815 från Värmskogs kyrka? Följande personer fanns upptagna och några av dem hade troligen varit ägare till bibeln. De tre sista hade sannolikt tagit bibeln med sig till Amerika.

Anders Tollson i Degerbyn

Maja Andersdotter 1816

Anders Johansson född 8/6 1879,

Degerbyn

Johanna Andersdotter född 1872,

Degerbyn

Kristina Andersdotter, Degerbyn

Guno Haskå, Lund

Hemmans-rotering

Många pålagor kom förr ifrån "Myndigheter". Bland annat skulle bönderna i en så kallad rote (fem eller sex bönder gemensamt) stå för kostnaderna både med pengar och i natura för uppehållet av en soldat och dennes familj när han var ute på övning eller i krig.

Fram till år 1807 hade Nyeds bönder varit befriade från den avgiften på grund av att Nyeds socken räknades in under Bergslagen, där det på bruken smiddes järn för bland annat krigsmaktens vapenbehov. Bönderna stod till brukens förfogande med tillverkning av kol och med körslor, därav anledningen till avgiftsbefrielse.

Som framgår av nedanståendesvar på ansökan av Nyeds bönder, kom Nyeds socken fr o m år 1810 inte att räknas till "verklig Bergslag" utan bönderna blev tvungna att betala för knektunderhållet.

Kerstin Bernström, Örebro

Ansökan från Nyeds bönder om befrielse från "Hemmans-rotering" ställt till:

CARL, med Guds Nåde, Sweriges, Göthes o Wendes Konung och Arfvinge til Norriges, Hertig til Schlefsvig, Holstein.

Vår Synnerliga Ynnest och Nådiga benägenhet med Gud alsmäktig, Troman och Tjänare, Herr Grefve, f.f. Wäst och Rikets Råd, President, Riddare och Commendeur af Wår Orden; Vice- President, Riddare af Wår Nordstjerne-Orden; så ock samtliga Ledamöter uti Wårt och Rikets Bergs Collegium. Wi hafva i Nåder låtit Oss föredraga Riksdagsfullmäktigen för Ny-Eds Bergslag i Wermland, Olof Olofsson, å Ny-Eds Socknemans wagnar, gjorda underdåniga ansökning, at den af förra Roterings Commissionen i Wermland, under den 29 September 1807 gjorda underdåniga hemställan, huruvida Ny-Eds Bergslag borde hädanefter likasom hittills, njuta befrielse från knektehåll, i stöd af Regeringsformen, måtte förfalla, och namde Bergslag, hvars hittills åtnjutne rotefrihet grundar sig på Kungl. Majts. öppna Bref af den 31 Mars 1649 samt flere af framfarne Konungar gifvne försäkringar

och stadfastelser, nu och framgent befrias från rotering

Efter Nådigt öfverwagande häraf, anse Wi, beträffande Ny-Eds Socknemäns, genom deras Fullmäktig gjorda underdåniga ansökning at undslippa ständig rotering, 80§ af 1809 års Regeringsform lemna tydelig föreskrift i hvad ordning sådan rotering tilkomma kan;

Deremot och som det blifvit utredt och medgifvet at Ny-Eds Socken icke är verkelig Bergslag, så finna Wi deraf följa at Hemmanen i nämnda Socken ej böra undgå at erlægga den eller de afgifter, som oroterade Hemman efter författningarne utgöra; äfvensom Ny-Eds Socken icke kan undandraga sig en så beskaffad ro-

tering, som genom 33§ af Riksdagsbeslutet den 2 Maj 1810 stadgad blifvit. Hvilket Wi Eder til underdånig efterrättelse i Nåder Kungöra velat, och befalle Eder Gud alsmäktig synnerligen Nådiligen, Stockholms Slott, den 8 Januari 1811.

(Underskrivet av) CARL

/August Bergström

Noterat, längst ned på skrivelsen:

Till Bergs Collegium, om Riksdagsfullmäktigens från Wermland, Olof Olofssons, underd. ansökning at Ny-Eds Bergslag måtte undslippa rotering. 1811 den 31 Januari, ankom till Kgl Bergs Colleg. 8/2: fr.exped. afskrift till Landshöfdingen och Bergmästaren.

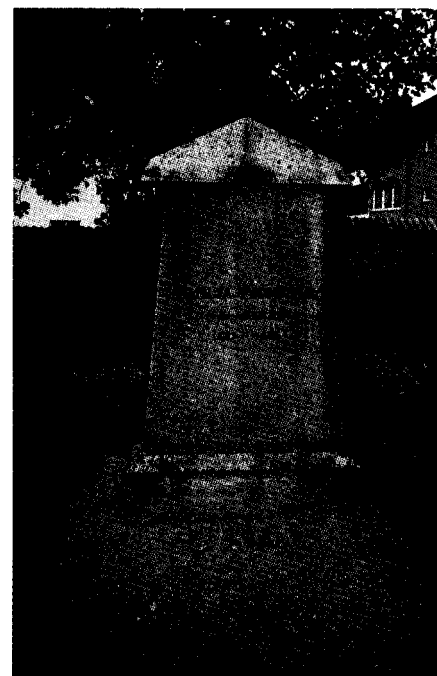
Regementsmötet i Carlstad 1732

I föregående nummer av VärmlandsAnor hade vi en artikel med ovanstående rubrik. Manuskriptet fanns med bland Harald Perssons efterlämnade papper. Eftersom där inte fanns någon notering om vem det var som sant in det till redaktio-

nen, så bad vi vederbörande höra av sig. Nu har han gjort så. Det visade sig att det var Mats Hellgren i Floda (tidigare Göteborg) som gjort avskriften i samband med besök på Krigsarkivet.

Gustaf Frödings mor

Från Rune Elofsson i Eksjöbygdens Slaktforskarförening har vi fått fotot av gravstenen över Gustaf Frödings mor Emilia Fröding som enligt uppgift var biskop Agardhs vackraste dotter. Hon tillbringade sin sista tid på ett vårdhem i Brevik utanför Eksjö, där hon slutade sina dagar den 2 september 1887. Hon begravdes på stadens kyrkogård. Den enda av hennes barn som var närvarande var dottern Matilda, och det var hon som ordnade begravningen och satte in dödsannonsen i Karlstadstidningen och Nya Wermlands-Tidningen. I den senare hade Emilia Fröding i flera år medarbetat med sina dikter. Hennes livsverk har skildrats av Margareta Sturemyr i boken "Emilia Fröding, möt hennes liv och dikt". Där namns emellertid inte något om att hon är begravnen i Eksjö.

Emilia Frödings grav på Eksjö kyrkogård. Foto: R Elofsson

släktforskarnas arkiv

Genealogiska Föreningen har antagit namnet "släktforskarnas arkiv" för den del av föreningens verksamhet som går ut på att ta emot, vårda och tillhandahålla samlingar av genealogiskt intresse. Med denna nya "bifirma" vill man understryka att GF på många sätt är en institution att jämföra med andra arkiv, inte bara en medlemsorganisation samt att GF är släktforskarnas eget arkiv. Bland mycket annat kan man där finna följande.

Släktnamnsregistret ger hänvisning till litteratur, handskrifter och manuskript om ca 25 000 släktnamn, inte bara i GF:s egna samlingar, och som är en utmärkt hjälp för att se om en viss släkt redan är utredd.

Klippsamlingen omfattar födelse-, vigsel och dödsannonser i rikstidningar från 1930-talet. Tillsammans med andra sökhjälpmedel är detta ett kraftfullt instrument att söka samtida släkt. Hittar man t ex ett dödsdatum på Släktforskarförbundets CD-skiva Sveriges Dödbok, kan man alltså ofta hitta fyligare information hos GF.

Samlingen av *referenslitteratur* är i fullt klass med de flesta offentliga bibliotek och arkiv.

Slaktutredningar och antavlor i olika format och utföranden, tryckta och otryckta, ofta med bra register, gjorda av

enskilda forskare, amatörer och professionella.

Register och sökhjälpmedel handskrivna och datoriserade, till en rad viktiga källor som Post- & Inrikes Tidningar och andra äldre tidningar. Här kan nämnas att man håller på att framställa ett generalregister för Släkt och Havd 1950-1998, ett mycket välkommet initiativ.

Hintze-biblioteket med ovärderliga samlingar för den som söker svensk-tyska släktförbindelser.

Besöksadressen till släktforskarnas arkiv är Katarinahuset, Sabbatsbergsvägen 20, Stockholm. Medlemmarna i Genealogiska Föreningen har gratis tillgång till samlingarna.

Detta är onekligen en intressant idé från GF:s sida att lansera släktforskarnas arkiv. En arbetsgrupp inom GF skall dessutom analysera föreningens mål, strategier och möjliga framtidsscenarier och även se på hur man skall kommunicera sitt budskap, relationer till andra organisationer mm. Skall man tolka detta som ett närmande till Sveriges Släktforskarförbund? Genom att profilera sig som släktforskarföreningen med tonvikten på Sveriges i särklass största och förnämligaste samling av slaktutredningar med register och litteratur, så skulle ju GF få en given plats inom förbundet.

Lars-Gunnar Sander

Nr 62

Antavla nr 62 och 63

På uppmaning av Mats Sjökvist i Genealogiska Föreningen, Översänder jag två antavlor ur min släktberättelse om "Syskonen Lindahl från Ransäter i Värmland". Hela berättelsen omfattar 40 sidor text samt 10 bilagor med 12 sidor text, och kan givetvis erhållas komplett från mig. Den har tryckts i över 70 exemplar, vilka - mot viss ersättning - har distribuerats till intresserade ättlingar m fl.

Hans Schmiterlöv
Smedstorpavägen 6 Mogata
614 90 Söderköping

Antavla 63 finns på sidan 17

Vi behöver fler manus!

I förra numret av VärmlandsAnor efterlyste vi fler antavlor. Det var verkligen roligt att så många hörsammade vårt rop på hjälp. Tack ni alla som sände in antavlor till redaktionen! Nu har vi ett lager igen. Som tidigare kan det därför dröja ett tag innan just Din antavla kommer i tidningen. Men sluta inte med att sända in antavlor för detta. En jämn tillströmning är ju det bästa på lång sikt.

Nu måste vi också efterlysa fler manus. Även här börjar lagret ta slut. Så fatta pennan och skriv! En släktforskare har ju alltid något att berätta. Och så gärna med gamla foton eller andra illustrationer till det Du skriver om. Särskilt intressanta är gamla foton som kan pryda tidningens omslagssida.

Lars-Gunnar Sander

Katarinahuset på Sabbatsbergssområdet

Antavla nr 062	Upprättad för Jan Eriksson, f. 25/9-1840 i Maggeby, Sunne.			Farfar till Wivi Lindahl g. Schmiterlöv. Alla orter i (S) län	
Generation I Nr 2-3 (1)	Generation II Nr 4-7	Generation III Nr 8-15	/Generation IV Nr 16-31	Generation V Nr 32-63	
Nr 2, far	Ersson	Högman-Persson, Erik. Soldat	Eriksson, Per	Jonsson, Erik. Bonde i Sunne, S Sånaby 166(6) - 170(6)	
Persson	Per	f. 28/1-1724, Sunne, S Sånaby	6/1-1688, Sunne, S Sånaby - 174(7)	Matsdotter, Ingeborg. Från Sunne, Gettjärn 166(5) - (1713-1729)	
Erik	Bonde	d. efter 1781	Eriksdotter, Kierstin	Nilsson, Erik. Bonde i Sunne, S Ameby 164(8) - (1710-1715)	
Bonde	f. 7/11-1766	g. 175(5)	8 19/8-1683, Sunne, S Arneby - 1749	Månsdotter, Marit. Från Torp 165(0) - (1708-)	
f. 7/5-1807	O Åmtervik	Månsdotter, Marit	Bryngelsson, Måns	Larsson, Bryngel 164(0), Sunne, Toneby - 1703, Sunne	
Sunne, N Sånaby	d. 4/12-1824	f. 25/2-1720, Sunne, S Sånaby	9/5-1686, Sunne, S Forsnäs - 16/3-1738	Bondedotter, Karin 166(0), Sunne, Ribbenäs - (1714-)	
d. 19/3-1884	Sunne, Åleby	d. 28/12-1776, Sunne, S Sånaby	Larsdotter, Britta	Swänsson, Lars. I S Sånaby (1650-1665) - (1699-1729)	
Ransäter, Gersheden	g. 25/3-1791	4	9 26/12-1687, Sunne, S Sånaby - 1757	Jonsdotter, Karin. Från Skäggeberg (1650-1665) - (1706-1729)	
g. 26/12-1832	Jansdotter	Bengtsson, Johan. Bonde	Olofsson, Bengt. Bonde	Börjesson, Olof. Bonde och soldat 1669 - 1762, Sunne, N Sånaby	
		f. 3/4-1746, Sunne, N Sånaby	16/5-1712, Sunne, N Sånaby - 1788	Botolfsdotter, Ingeborg 1669 - 1761, Sunne, N Sånaby	
		d. 13/5-1829, (Bredang)	Larsdotter, Kierstin	Olofsson, Lars (-1680), Sunne, Esbjörke - 1760, Sunne, Esbjörke	
Nr 1 <u>ansökare</u>		g. 26/12-1768	10 11/4-1718, Sunne, Ivarsbjörke - 1804	Hansdotter, Karin 1684, Sunne, Bäck - 1741, Sunne, Esbjörke	
Eriksson	f. 23/1-1771	Jonsdotter, Christin	Persson, Jon	Halfvardsson, Per 165(4), Sunne, Tåsseberg - 1749. Sunne	
Jan	Sunne, Gunnarsby	f. 6/6-1747, Sunne, Gunnarsby	2/3-1711, Sunne, Gunnarsby - 1773	Bryntesdotter, Guli 166(8) - 1738, Sunne, Gunnarsby	
f. 25/9-1840	d. 29/1-1839	d. 11/8-1819, Sunne, Svineberg	Svensdotter, Kierstin	Eriksson, Sven. I Sunne, N Ameby 169(3) - 1759	
Sunne, Maggeby	Sunne, Åleby	5	11 26/3-1724, Sunne, N Arneby - 1780	Svensdotter, Annika. Från Ullerud, Hagen 169(2) - 1759	
d. 13/6-1926	Ersson	Andersson, Erik. Bonde	Nilsson, Anders. Bonde	Andersson, Nils 167(5) - 1749, Sunne, Maggeby	
Ransäter, Dalbråten	Anders	f. 7/4-1744, Sunne, Maggeby	23/1-1716, Sunne, Maggeby - 1774	Erikzdotter, Kierstin 167(5) - 1749, Sunne, Maggeby	
g. 5/6-1865	Bonde	d. 13/8-1813, Sunne, Maggeby	Ersdotter, Karin	Pehrsson, Erich 165(9) - 1739, Sunne, Maggeby	
Ransäter	f. 10/7-1782	g. 26/12-1770	12 12/7-1707, Sunne, Maggeby - 1772	Nilsson, Karin 167(1) - 1743, Sunne, Maggeby	
Dahlgren	Sunne, Maggeby	Jonsdotter, Carin	Bengtsson, Jon. Bonde	Jonsson, Bengt 1694, Sunne, Esbjörke - (1750-)	
Kajsa	d. 13/12-1853	f. 8/4-1745, Sunne, Askersby	28/2-1719, Sunne, Askersby - 1789	Jonsdotter, Karin Gräsmark, S Granbackstorp - (1750-)	
f. 2/8-1837, N Rada	Sunne, Maggeby	d. 23/6-1798, Sunne, Maggeby	Jonsdotter, Sara	Jonsson, Jon. Bonde i Sunne, Askersby 1664 - (-1729)	
Nr 3, <u>mor</u>	g. 29/7-1805	6	13 1717 - 22/11-1789, Sunne, Askersby	Jonsdotter, Karin 167(3), Sunne, Ed - 1735	
Andersdotter	Persdotter	Jonsson, Per	Bryngelsson, Jon. Bonde	Persson, Bryngel. Bonde och soldat 1702, Sunne, Askersby - 1759	
Maria	Katrina	f. 21/12-1749, Sunne, Askersby	15/6-1726, Sunne, Askersby - 1771	Arvidsdotter, Margareta 1704, Sunne, Spelnäs - 1773, Sunne	
		d. 20/12-1826, Sunne, Askersby	Ersdotter, Maria	Boman-Bryngelsson, Erik. Rustm. 169(0), Sunne, Askersby - 1763	
f. 18/8-1807	f. 28/5-1784	g. 26/12-1776	14 17/4-1730, Sunne, Åleby - 1796	Kasparsdotter, Maria 1693, Sunne, Åleby - 1787, Sunne	
Sunne, Maggeby	Sunne, Askersby	Jansdotter, Marit	Nilsson, Johan	Persson, Nils. I Sunne, Råmyren	
d. 27/2-1873	d. 28/8-1854	f. 1742, Sunne, Gersbyn	1699 - 2/7-1756, Sunne, Vitteby	Jonsdotter, Lisbet 166(1) - 1741, Sunne, Gersbyn	
Ransäter, Gersheden	Sunne, Maggeby	d. 11/2-1793, Sunne, Askersby	Olofsdotter, Christin	Jonsson, Olof 1672, Sunne, Ed - 1737, Sunne, Gersbyn	
		7	15 26/12-1710, Sunne, Gersbyn - 1773	Ersdotter, Marit 1669 - 1751, Sunne, Gersbyn	
25/10-1996					

Då adeln skulle slå ned

Följande berättelse är hämtad från boken **Vase - Kulturhistoriska bilder** av Fredrik Carlsson. Boken innehåller ett antal berättelser, sägner och anekdoter från Vasetrakten. De flesta antecknade "direkt ur folkmun" som författaren så vackert uttrycker det.

Anette Carlsson

Vi ha ej lyckats få full klarhet med afseende på året, då följande tilldragelse timade, liksom icke håller detaljerna äro fullt klara. Men händelsen är dock fullt verklig.

Det var emellertid något af åren under det andra decenniet af 1800-talet. Den talangfulla faltherren och skarpsinnige statsmannen Karl Johan hade då blifvit Sveriges kronprins- och val äfven i verkligheten landets regent. Den store, tappra krigaren påstås likväl ofta ha lidit af barnslig **skuggrädsla**. Försåt och uppror vädrades litet hvarstans. **Därföre** måste myndigheter och ämbetsmän ständigt vara vaksamma. Dynastiens och adelns intressen troddes ofta vara i fara.

Genom de stora politiska händelser, som vid denna tid slag i slag **inträffade**, låg ock oro och förvildning liksom i luften. Stundom smittades äfven den aljes vanligtvis lugna landsbygden af tidsandan. Husbehofsbranningen med thy åtföljande superi hade ock **häri** sin stora andel.

Under denna tid brukade ungdomen i Vaseharad flitigt komma tillsammans till danstillställningar, supgillen och dylikt.

Hände så en gång att några vettvillningar af den manliga ungdomen i östra delen af socknen kommit tillsammans till ett dylikt gille i Öhna. Under det glaset flitigt går omkring i laget **föres** det högljudda samtalet in på politik. Häri voro nog de unge mannen foga bevandrade - men hvad kan man ej prata i **fyllan**!

En stor och kraftigt byggd yngling vid namn Nils Andersson från Gummerud tar nu ledningen af debatten. Han föreslår, att de skulle organisera sig till en **frihets**har och i likhet med Engelbrekt och Gustaf Wasa draga åstad och **fördrifva** landets förtryckare. Det var adelståndet, som de rusiga ynglingarna förmenade vara landets förnämsta plågoris. **Därföre**

skulle den svenska adeln krossas! De stora och starka **drängarna** i Vaseharad skulle börja kampen. De skulle tåga åstad till den pågående riksdagen för att där genomdrifvasin plan. På vägen dit skulle de uppväcka hela landet. Med lock eller pock skulle de veta att samla en stor **krigshär** etc.

Det dumdristiga talet slår an på ungdomarna. De besluta en resning. En gammal bibel framletas, och hvar och en af frihetshjältarna måste lägga sin hand på den uppslagna bokens blad och svärja en dyr ed på att fullfölja det fattade beslutet.

Nils Andersson jämte ett par ynglingar till, hvaraf den ene var **ifrån Bäståsen**, äro **själfskrifvet** ledare. Förberedelserna äro snart gjorda, och frihetståget sätter sig i rörelse.

Komna så långt som till **Ölmskog**, göres där halt för att starka modet med ytterligare en sup samt att **förmå** sönerna där att deltaga i den **förestående färden**.

Husmodern på stallet där de tagit in, hustrun Lisa Axelsdotter, försöker nu emellertid att lugna de upprörda ynglingarna. Hon föreställer dem det oförnuftiga och farliga i deras forehafvande samt söker **förmå** dem att vanda om till sina hem. Hennes varningar och förmaningar äro dock fruktlösa. De ämnade icke vanda, förrän de slagit ned adeln. Slutligen föreslår då mor Lisa, att de **åtmins**tone skulle hvila sig öfver natten och ej anträda den afventyrliga **färden** förrän **nästa** dag, så skulle hon under tiden tänka på, om möjligen hennes söner skulle få **följa** med.

Härpå gå de slutligen in. Och när de väl fått **sofva** ruset af sig, så gick det alldeles som mor Lisa beräknat; stridslusten var borta, och hjältarna önskade **hållst** få stanna snällt hemma.

Olyckligt nog för de sammansvurne backidyrkarna hade de fiender, som nu passade tillfället och skyndsamt under rättade det passerade för myndigheterna. Dessa funno val saken längst mera löjlig än verkligt farlig för landets fred, men då målet en gång val var anmaldt, så måste det göras sak **däraf**.

Följaktligen blefvo flera af deltagarna häktade, hvarpå följde rättegångar, hvarvid 3:ne af de förnämsta uppvigla-

ma blefvo för uppror dömda till straffarbete. Och på detta satt slutade det planlagda frihetskriget!

Hustrun Lisa Axelsdotter från **Ölmskog** åter blef bemärkt för sitta **adel**modiga **försök** att **afstyra** ofoget. Det **förtäljas**, att hon blef hedrad med en kunglig gåfva, bestående af en silfverbagare och en halskedja af silfver, som öfverlämnades till henne af **själfva** landshöfdingen vid en Gudstjänst i Vase kyrka. Mor Lisa blef sedan bjuden att åka i prosten Alstedts vagn till **prästgården**, där hon vid middagsbordet blef placerad mellan prosten och landshöfdingen.

Hvad de stackars **straffångarna** be- träffar, så berättas, att modem till den ene, som var hemma i **Bäståsen** (eller nu varande Björkåsen), vid ett tillfälle då kronprinsen något år senare farit genom socknen på resa till Norge, kommit och gjort **knäfall** för honom samt ödmjukt anhållit om benådning för sin son.

Karl Johan säges då ha svarat, att "han skulle **lämna** nåd efter sig i Vase". Möjligt är ju, att straffarbetstiden genom denna händelse afkortades. Någon saker kännedom därom **hafva** vi dock icke.

Om Nils Andersson är likväl kändt att han under sin treåriga fastningstid **lärde** sig smedsyrket, som han sedan idkade. Han bosatte sig efter hemkomsten på egendomen **Hinket** i Rösebacken, hvilket ställe sedan blifvit kalladt Smed-Hinket.

Oss veterligt var den här relaterade tilldragelsen både första och sista gången, som det lugna Vase varit skådeplatsen för "upprorsrörelser" af något slag.

Draculas ättling

Drottning Elizabeth av England är i rakt nedstigande led ättling till Vlad III, vojvod av Valakiet, mera kand som Dracula. Enligt The Sun, som citerar den kommande boken Roots of the Rich and Famous, var det drottning Mary, död 1953, som **förde** in Draculas blod i den brittiska kungafamiljen.

(Saxat ur SvD 1998-10-10)

Antavla nr 063	Upprättad för Kajsa Dahlgren, f. 2/8-1837 i O Råda, N Råda				Farmor till Wivi Lindahl g. Schmitterlöw. Alla orter i (S) län om inte annat anges
Generation I	Generation II	Generation III	Generation IV	Generation V	
Nr 2-3 (1)	Nr 4-7	Nr 8-15	Nr 16-31	Nr 32-63	
Nr 2, far	Dahlgren-Andersson	Dahlgren-Larsson, Anders. Trädg. m.			
Dahlgren	Lars	f. 25/2-1733, Malung(W)			
Jan		d. 31/8-1803, N Råda, Torp			
Bonde	f. 12/3-1772	g. 12/4-1762	8		
f. 11/1-1801	N Råda, Ö Rida	Nilsdotter, Brita	Ericksson, Nils. Snickare		
N Rida, Ö Rida	d. 14/2-1847	f. 31/8-1732, Ne Ullerud, Katrineb.	16/11-1685 - 1767, N Rida, O Rada		
d. 20/3-1886	N Råda, Ö Råda	d. 21/3-1794, N Rida, Torp	Swensdotter, Maria	Ericksson, Swen. I Ne Ullerud, Nolsjötorp	
N Rada, Ö Råda	g. 11/6-1797	4	9	Nilsdotter, Elin	
g. 26/12-1830	Jönsdotter	Johansson, Jöns	Månsson, Johan		
N Råda	Jönsdotter	f. 19/3-1727, N Rida, Höje	169(1) - 3/9-1738, N Rida, Höje		
	Ingeborg	d. efter 1815	Jönsdotter, Kerstin		
Nr 1, ansökare	f. 17/9-1766	g. 11/6-1758	10		
Dahlgren	N Rada, Höje	Eriksdotter, Marit	Persson, Erik		
Kajsa	d. 15/2-1815	f. 12/3-1739, N Råda, Örsjön	168(9) - 14/10-1769, N Rada, Örsjön		
f. 2/8-1837	N Råda, Ö Råda	d. efter 1815	Jönsdotter, Ingeborg		
N Råda, Ö Råda	5	11	170(7) - 10/2-1772, N Rada, Örsjön	(Eriksdotter, Karin) 166(9) - 1741, N Råda, Örsjön	
d. 24/8-1897	Jonasson	Svensson, Jon. Bonde	Bengtsson, Sven		
Ransäter	Sven	f. 2/9-1742, Ekshärad, Berg			
g. 5/6-1865	Bonde	g. 13/3-1768, Ekshärad	12		
	f. 2/4-1771	Persdotter, Karin	Nilsson, Per. Bonde	Olofsdotter, Karin	
Ersson	Ekshärad, Gunnerud	f. 19/5-1743, Ekshärad, Gunnerud	3/8-1711, N Ny - 1769, Ekshärad	Olofsson, Nils	
Jan	N Rida, La Skymnäs		Elofsdotter, Kerstin	Pehrsdotter, Brita	
f. 25/9-1840, Sunne	g. 1/1-1799, N Råda	6	13		
Nr 3, mor	Benalsdotter	Olofsson, Bernhard. Bonde	Nilsson, Olof. Bonde		
Svensdotter	Ingeborg	f. 12/6-1736, N Rada, Forshult	169(6) - 8/5-1748, N Rada, Forshult		
Maria		d. 3/6-1819, N Rada, V Rida	Benalsdotter, Ingeborg	Benalsson, Benal 167(0) - 1756, N Rida, Ås	
f. 8/6-1809	f. 28/3-1770	g. 24/6-1766, N Råda	14		
N Rida, V Rida	N Rida, V Råda	Andersdotter, Gunilla	Persson, Anders. Bonde	Andersson, Per	
d. 23/1-1890	d. 31/1-1852	f. 3/11-1738, N Rida, V Råda	14/8-1705, Ekshärad - 1757, N Råda	Jonsdotter, Gunilla 166(3) - 1738, Ekshärad, S Skoga	
N Rida	N Rada	d. 20/3-1815, N Råda, V Rida	Pehrsdotter, Ebba	(Persson, Pehr) 1686, N Rada, Ö Rida - 1759	
	7	15	171(7), N Rada - 6/4-1767, N Rida	Andersdotter, Kerstin	
20/11-1996					

Stavning av ortnamn

En antavla som nyligen publicerats i VärmlandsAnor ger anledning till reflexioner över stavningen av ortnamn. Frågan galler både vilken allmän regel som kan tillämpas för slaktforskarnas redovisning och i synnerhet stavningen av ett visst värmländskt sockennamn, nämligen Rammen. I en antavla har namnet skrivits Ramen, alltså med ett m. Denna stavning ser man ibland i äldre handlingar och litteratur och den förtjänar därför att kommenteras.

Stavningen av namnet Rammen var föremål för mycken diskussion redan för ett halvsekel sedan, varvid bland annat skriftställaren Albert Palmqvist, välkänd hembygdsforskare och själv Rammenbo, energiskt pläderade för en ändring av den då gängse stavningen av sockennamnet med ett m till en stavning med två m. Se t ex Bergslagen i Ord och Bild, vinter-numret 1949-50. Han kunde för sin uppfattning åberopa inte bara ortnamnskommissionen utan också auktoriteter som Gottfrid Kallstenius, Adolf Noreen och Jöran Sahlgren.

Ett argument med stor tyngd är givetvis att uttalet av ortnamnet inte förvanskas. Ortsbefolkningens uttal är - och har alltid varit - "Rammen" med kort första vokal. Detta uttal förutsätter faktiskt stavning med två m. En stavning med ett m lockar till det brakande "Räämen" som man ibland kan höra från utsocknes, vilka därtill förletts av den felaktiga stavningen. Att stavningen med ett m är felaktigt bör nog betonas; officiellt skall Rämnen numera stavas med två m.

Nu kan det hända att skribenter tror sig ge historisk färg åt sin skildring genom att skriva "Ramen", så som man ofta ser i skrifter från 1800- och det tidiga 1900-talet. Emellertid har denna stavning ingalunda ålderns företrädare. Namnformen Ramen blev officiellt sockennamn först 1891 enligt Palmqvist. Stavningen med två m är otvivelaktigt den äldre, vilket vi kan se nedan. Det kan vara så, att stavningen med ett m har vunnit spridning genom att det tidigare så vanliga dubblingssuffixet över bokstaven m utelämnats.

Den första bebyggelsen i trakterna närmast Rammen torde ha uppstått på

1610-talet. Vi kan därför se efter hur namnet skrevs i 1600-talets skattelangder. En kontroll av de avskrifter som jag för ögonblicket har tillgängliga, nämligen tretton årgångar från 1650 till 1697, ger vid handen att namnet så när som på ett enda undantag (år 1697) har stavats med två m och därtill som regel med e: "remmen". Denna nästan totala samstämmighet är kanske en smula förvånande med tanke på den frihet som präglade den dåtida stavningen. Den individuella variationen har i stället fått fritt spel i förleden i ordet Nasrammen: Näs-, Naas-, Nase-, Nääse-, och Nass-. Jag vill dock tillägga att stavningen med ett m kan beläggas i andra exempel från denna tid, vilket publicerade citat från domböcker och dylikt visar. Stavningen med två m är dock den helt dominerande.

Som en sammanfattning vill jag havda att Rämnen bör stavas just på detta vis, med två m, dels därför att det är den officiella stavningen, dels därför att uttalet kräver att namnet stavas med två m. Därtill kommer att stavningen med två m har historisk havd.

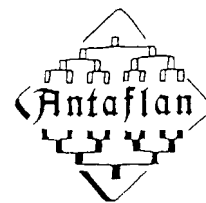
Vad mer generellt galler stavningen av ortnamn i antavlor torde det finnas goda skal att följa den rekommendation som Slaktforskarförbundet utfärdat för Svenska Antavlor, nämligen: "Ortnamn stavas enligt nutida officiell stavning" (se Sv Antavlor 1995 häfte 1).

Gunnar Stolpe, Järfälla

Medlemsavgiften

Med detta nummer av VärmlandsAnor bifogas inbetalningskort för 1999 års medlemsavgift. Enligt årsmötets beslut är medlemsavgiften 120 kr. För familjemedlemmar är avgiften oförändrad 30 kr. För medlemmar bosatta utanför Sverige utgår som tidigare portotillägg med 40 kr.

Några medlemmar har ännu inte betalt innevarande års medlemsavgift. Dessa är vi tyvärr nödsakade att stryka ur medlemsregistret om avgiften ej influtit före årets slut.

Nr 64

I september 1995 besöktes min familj av min fars tremänning Mary Reiter med make Gordon från Torrance, CA, USA. Tyvärr kände Mary endast till sin morfars slakt, dvs kontakten med oss. Hon visste dock att hon hade "helsvenskt" ursprung. Eftersom hon gärna ville veta mer om sina svenska rötter, så försökte jag senare att få fram mer uppgifter. Med hjälp av kyrkböckerna i Emanuel Lutheran Church i Minneapolis kunde Mary också senare ge födelseuppgifter på sin farfar, farmor och mormor. Mormor var född i Frye i Småland, så henne fick jag lämna därhän tills vidare. Däremot var farfar född i Nedre Ullerud och farmor i Holm i Dalsland, så det var bara att börja "grava" på Gamla Badhuset resp. Melleruds museum. Den antavla som presenteras här är resultatet av mina efterforskningar efter Mary Reiters far Arnold T. Hedeans anor. Otto Hedin från O Deje förändrade stavningen av sitt efternamn till Hedean i USA, för att namnet skulle uttalas på samma sätt som hemma i Sverige. Idag tycks namnet Hedean vara unikt för hans efterkommande, enligt USA:s telefonkatalog på Internet.

Carl-Johan Ivarsson
V Takene, Högbergsrud
661 94 Säffle

Mary E Reiter
4511 Via Corona
Torrance, CA 90505
USA

Du kan bli Stödande medlem i **Sveriges Slaktforskarförbund**, för bara **180 kr/år**. Du får Släkthistoriskt Forum, Svenska Antavlor, köprabatter m.m.

Sveriges Slaktforskarförbund,
Box 30222, 104 25 Stockholm. Tel. 08-695 08 90. E-post: genealogi@genealogi.se

Antavla N 064	Upprättad för Arnold Hedean (Hedin), f 24/6-1902 i Minneapolis(USA/MN)				f (2) t. Mary Reiter. Orter i (S) län om inte annat anges
Generation I Nr 2-3 (1)	Generation II Nr 4-7	/Generation III Nr 8-15	Generation IV Nr 16-31	Generation V Nr 32-63	
Nr 2. far Hedean Otto f. 17/1-1871 Ne Ullerud, Ö Deje d. 12/3-1937 Minneapolis(USA/MN) g. 5/3-1902 Minneapolis(USA/MN)	Pettersson Jan Magnus Hemmansägare f. 28/3-1829 Ne Ullerud, Ö Deje	Jonsson, Petter. Bonde f. 5/11-1784, Ne Ullerud, Högberg d. 13/4-1871, Ne Ullerud, O Deje g. 27/12-1813, Ne Ullerud Eriksdotter, Maria f. 13/4-1795, Ne Ullerud, O Deje d. 10/1-1861, Ne Ullerud, O Deje	Pettersson, Jonas. Bonde f. 1750 Jonsdotter, Anna f. 19/4-1758, Ne Ullerud, Högberg Nilsson, Erik. Bonde 1751, Ne Ullerud - 1834, Ne Ullerud Bengtsdotter, Stina 1758, Ne Ullerud - 1819, Ne Ullerud		
		4	9	Månsson, Jon. Murmastare Månsdotter, Karin	1722, Ne Ullerud - 1774, Ne Ullerud 1723, Ne Ullerud, Ö Deje -
				Månsson, Nils. Bonde Ersdotter Annika	1715, Ne Ullerud - 1781, Ne Ullerud 1717, Ne Ullerud - 1797, Ne Ullerud
				Larsson, Bengt Nilsdotter, Marit	I Ne Ullerud, Ed
Nr 1. ansökare Hedean Arnold Theodore f. 24/6-1902 Minneapolis(USA/MN) d. 24/9-1990 Minneapolis(USA/MN)	Strandman Kajsa f. 5/6-1830 Ne Ullerud, Ö Deje	Strandman, Olof. Hemmansägare f. 3/12-1801, Ne Ullerud. Ö Deje. g. 19/6-1825, Ne Ullerud Portström, Kajsa f. 30/10-1805, Ne Ullerud, O Deje d. 7/5-1867, Ne Ullerud, O Deje	Strandman, Anders. Hemmansägare 1761, Ne Ullerud - 1849, Ne Ullerud Portström, Hedvig 1773, Grums - 1851, Ne Ullerud Portström, Elias. Hemmansägare 1770, Grums - 1836, Ne Ullerud Bengtsdotter, Kajsa 1781, Ne Ullerud - 1850, Ne Ullerud	Strandman, Olof. Hemmansägare 1720, Ransäter - 1796, Ne Ullerud Olsdotter, Karin 1722, Öe Ullerud - 1805, Ne Ullerud Portström, Jonas. Gästgivare 1748, Grums - 1799, Ne Ullerud Bengtsdotter, Kajsa 1750 - 1819, Ne Ullerud Portström, Jonas. Gästgivare Se nr 42 Bengtsdotter, Kajsa Se nr 43 Jonsson, Bengt. Hemmansägare 1752 - 1826, Ne Ullerud Nilsdotter, Katarina 1747 - 1830, Ne Ullerud	
		5	11		
Anderson Rubie Wilhelmina f. 5/5-1903, Minneapolis Nr 3. mor Swanson Anna Kristina f. 12/1-1880 Holm(P), St Ängenäs d. 10/12-1965 Minneapolis(USA/MN)	Svensson Karl Johan Arbetare f. 28/5-1851 Holm(P), Sunnanå	Andersson, Sven. Backstugusittare f. 17/12-1808, Or(P) d. 15/4-1879, Holm(P), St Ängenäs Olsdotter, Anna Lisa f. 23/9-1810, Bolstad(P), S Torp d. 17/3-1881, Holm(P), St Ängenäs	Nilsson, Olof Jonsdotter, Kerstin Olofsson, Olof Backstugusittare 1797, Holm(P) - 1869, Holm(P) Andersdotter, Britta 1792, Skållerud(P) - 1876, Holm(P)		
		6	13		
Bränfelt Ida f. 18/5-1857 Holm(P), Mellerud 7		Bränfelt-Olsson, August. Backstugu f. 15/11-1828, Holm(P), Paberg Eriksdotter, Kajsa f. 1/8-1829, Holm(P), Ingribyn.	Jakobsson, Erik. Torpare 1798, Holm(P) - 1861, Holm(P) Andersdotter, Kerstin 1805, Holm(P) - 1885, Holm(P)	Ingfält, Jakob. Soldat 1760, Gunnarsnäs(P) - Enksdotter, Lisa Skållerud(P) - Persson, Anders 1759 - Andersdotter, Lisa 1764 -	
			i5		
1997					

Det hände år 1798

Den franske generalen Bernadotte, som föregående år kommit på kant med sin chef general Bonaparte, och **därför** tagit avsked från Italienarmen, **utnämns** den 11 januari till Frankrikes ambassadör i Österrike. I den österrikiska huvudstaden umgås han bland andra med Beethoven. Men när han hänger ut trikolozen på ambassadbyggnaden, retar han upp wienarna. En folkmassa angriper ambassaden och tumult uppstår. Efter diverse mindre välbetänkta utspel lämnar Bernadotte Wien i vredesmod den 15 april. **Välbärgad** men arbetslös ingår han fem månader senare i Paris äktenskap med Bonapartes f d **fästmö**, **sidenhandlar**-dottern Désirée Clary.

I februari besätter franska trupper Rom sedan en fransk general blivit dödad under upplopp i staden. Påven, Pius VI, förs som fånge till Frankrike, och Kyrkostaten ombildas till Romerska republiken.

I mars rycker en fransk här in i Schweiz för att stödja en revolutionär resning mot regeringen där. Schweizarna besegras och efter franskt mönster utropas den Helvetiska republiken.

Samtidigt förbereder fransmannen en invasion av England och stora truppstyrkor sammandras vid Engelska kanalen. General Bonaparte beger sig till kusten för att bedöma läget. Han konstaterar att företaget är utsiktslöst och att England måste nås på andra vägar. Han föreslår därför ett **fälttåg** mot Egypten för att **däri** från hota engelsmannen i Indien. Eftersom man gäms ser att den ärelystne generalen befinner sig så långt bort från Paris som möjligt, så bifalles förslaget, och Bonaparte avseglar från Toulon den 19 maj med 35 000 man. I slaget vid pyramiderna besegras mamlukerna varefter generalen börjar styra och ställa i landet på ett sätt som föga tilltalar egyptierna.

Men till sjöss går det återigen illa för fransmännen. Amiral Nelson snokar upp Bonapartes flotta vid Abukir öster om Alexandria och krossar den fullständigt. Därmed är den franska orientarmen avskuren från hemlandet.

Sjöslaget vid Abukir uppmuntrar de båda Sicilierna att mot slutet av året bryta

med Frankrike. Krig utbryter och det slutar med att fransmannen under general Championnet erövrar hela Syditalien. Samtidigt besätter franska trupper den sardinska provinsen Piemonte.

Då tsar Paul fruktar ett polskt uppror med fransk hjälp, lyckas William Pitt den 24 december få till stånd ett brittiskt ryskt förbund. Därmed är den andra koalitionen mot Frankrike ett faktum.

Sverige år 1798

Landets ekonomi försämras stadigt. Rysk konkurrens och den i England uppfunna puddelprocessen drabbar de svenska järnbruken hårt. Det bohuslänska sillfisket blir allt sämre. Sommaren är torr vilket resulterar i missväxt och dyrtid. I vissa städer blir det hungerkravaller. Torshalla laggs i grus och aska efter en förödande stadsbrand. Engelsmannens och fransmännens kaperier fortsätter och försvårar handelssjöfarten. Under sommaren går två konvojer på sammanlagt 40 skepp förloade i Engelska kanalen, vilket gör Gustav IV Adolf ursinnig. För att skydda sina handelsfartyg mot övergrepp från de krigförande makterna träffar **därför** Danmark-Norge och Sverige avtal om gemensam konvojttjänstoch samarbete mellan örlogsflottorna.

Kung Gustav IV Adolf planerar en komplicerad byteshandel innebärande att Svenska Pommern skall **överlämnas** till Preussen, mot att Sverige får Norge, och Danmark ersatts genom landvinster från de nordtyska staterna. Men Preussen och Frankrike är ointresserade och förhandlingarna med dessa stater misslyckas.

Fransmannen De La Tournaye, som reser omkring i Sverige detta år, tycks dock inte lägga **märke** till de dåliga tiderna. Han finner en välmående och välkladd bondebefolkning med renliga bostäder. Vidare konstaterar han att statstjänstemännen och borgerskapet äter och dricker till övermått samt att överklassen är belevad, **älskvärd** och bildad.

En annan resenär är den italienske naturforskaren Giuseppe Acerbi. "Det är icke lätt att finna en nation, som utmärker sig för en så lycklig förening av begåvning, tapperhet och rättskaffenhet som den svenska", utbrister han. Han är

också full av beundran inför den goda skolundervisningen och sjukhusen där den fattige blir vårdad. Men han har inget till övers för middagsbjudningar med högfärdigt folk och svenskarnas evinnerliga kortspel.

Tysken C E Kuttner, som besöker Sverige under sommaren, konstaterar att de vidsträckta ödemarkerna avbryts av små byar av mestadels eländiga hyddor som ger intryck av armod. Slättbygderna utgör dock undantag där befolkningens klädedräkt vittnar om välstånd. Både böndernas hemmagjorda redskap och fabrikkernas alster är klumpiga och dyra jämfört med utländska varor.

Värmland

Den ovannämnde tyske resenären Kuttner förvånar sig över att bland fattigt folk finna en sådan **mängd** vackra, välväxta kvinnor med fina anletsdrag. Särskilt värmländskorna väcker hans beundran.

I Karlstad har man svårt att **upprätthålla** ordningen nattetid. Vid sidan av brandvakten börjar därför detta år en medborgarpatrull av patrullera gatorna på **nätterna**.

Lars-Gunnar Sander

Löjtnant Steinfeldt

I föregående nummer av VärmlandsAnor var Tryckfels-Nisse framme igen. Artikeln om löjtnant Olof Friedrich Steinfeldt som omtalas på sidan 13 finns att **läsa** i Slakt och Havd 1996:1.

Varmlands

Slaktforskarkatalog 1999

Inför slaktforskarförbundets riksstämma i Karlstad 1999, planerar vi att ge ut en ny upplaga av slaktforskarkatalogen. Projektet bygger på Din medverkan. Om Du vill dela med Dig av Dina forskningsresultat, **füll** i blanketten eller en kopia och skicka till föreningens sekreterare Gunnar Jonsson, adress på sidan 2. Då vi samtidigt arbetar med planeringen av riksstämman måste vi ha Ditt bidrag senast 31 januari 1999.

ANMÄLNINGSBLANKETT FÖR SLÄKTFORSKARFÖRTECKNING

INSÄNDES TILL Gunnar Jonsson
 Älvhagsgatan 25
 661 40 Säffle
 Tel. 0533-10559

Senast den 31 januari.

Namn: _____

Bostadsadress: _____ Tel: _____ / _____

Postnr: _____ Postadress: _____
 Tidigare lämnade uppgifter skall kvarstå.....]ä]nej
 Dessa uppgifter får användas i en svensk riksförteckning.. -]ä]nej

Forskar inom följande OMRÅDEN: (ANVÄND MODERN STAVNING, EJ FÖRKORTNINGAR)

Gård/By	Socken/Stad	Län	Tidsperiod
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

Forskar inom följande SLÄKTER: (EJ SON-NAVN. EJ ENSKILDA PERSONER.)

släktnamn	från Gård/By	Socken/Stad	Län	Tidsperiod
_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____

Sysslar med följande SPECIALFORSKNING, t ex hembygdsforskning,
 gårdsgenealogi, registerframtagning, särskilda yrkesgrupper, etc:

Specialforskning	Område	Län	Tidsperiod
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

ÖBS! TEXTA

Behövs ytterligare utrymme, använd då ett nytt ark.

Exempel på ifylld blankett

Namn: Gunnar Jonsson
 Bostadsadress: Älvhagsgatan 25 Tel: 0533/10559
 Postnr: 661 40 Postadress: SÄFFLE
 Tidigare lämnade uppgifter skall kvarstå ☒ ja ☐ nej
 Dessa uppgifter får användas i en svensk riksförteckning.. ☒ ja ☐ nej

Forskar inom följande OMRÅDEN: (ANVÄND MODERN STAVNING, EJ FÖRKORTNINGAR)

Gård/By	Socken/Stad	Län	Tidsperiod
	<u>Kila</u>	<u>S</u>	<u>1500t.-</u>
	<u>Bro</u>	<u>S</u>	<u>1700-1850</u>
<u>Ström</u>	<u>By</u>	<u>S</u>	<u>1700t</u>
	<u>Ran</u>	<u>S</u>	<u>1600t.-</u>
<u>Ramsås</u>	<u>Säbrå</u>	<u>Y</u>	<u>1600t.-</u>
<u>Biörkviken</u>	<u>Holmedal</u>	<u>S</u>	<u>1700t</u>

Forskar inom följande SLAKTER: (EJ SON-NAMN, EJ ENSKILDA PERSONER.)

Släktnamn	från Gård/By	Socken/Stad	Län	Tidsperiod
<u>Hamborg</u>	<u>Ström</u>	<u>By</u>	<u>S</u>	<u>1600-1700t</u>
<u>Tivander</u>		<u>Bro</u>	<u>S</u>	<u>1600t</u>
<u>Tivander</u>		<u>By</u>	<u>S</u>	<u>1700t</u>
<u>Carlberg</u>		<u>Kila</u>	<u>S</u>	<u>1700t</u>
<u>Carlberg</u>		<u>Väse</u>	<u>S</u>	<u>1700t</u>

Sysslar med följande SPECIALFORSKNING, t ex hembygdsforskning, gårdsgenealogi, registerframtagning, särskilda yrkesgrupper, etc:

Specialforskning	Område	Län	Tidsperiod
<u>Hembygdsforskning</u>	<u>Kila</u>	<u>S</u>	<u>1500-</u>
<u>Klockare</u>	<u>Kila</u>	<u>S</u>	<u>1600-</u>
<u>Register</u>	<u>Kila</u>	<u>S</u>	<u>1630-</u>

Ifyllnadsanvisningar

Syftet med **släktforskarförteckningar** är att släktforskare skall komma i kontakt med varandra. I **släktforskarförteckningen** beskriver du ditt **intresseområde**. Ju noggrannare du beskriver **området**, desto **större** är **chansen** att en annan forskare **finner** mödan värt att **kontakta** dig. Samtidigt skulle **förteckningen** bli **alltför** omfattande om man skulle ange enskilda personer. Av samma **skäl** skall efterlysningar ej medtagas, utan dessa kan i allmänhet kostnadsfritt publiceras i **släktforskartidningar**.

En **förutsättning** för att delta i en **släktforskarförteckning**, är att du är beredd att dela med dig av dina egna uppgifter.

Följande noter **innehåller** anvisningar för att minska arbetet med att redigera inskickade blanketter. Ju tydligare blanketten är desto mindre risk för fel.

- ★ **Text** eller **skriv på maskin**, da du fyller i blanketter. **Skrivstil** kan **lätt** misstolkas. Skriver du **maskin** behöver du inte använda blanketten, men använd samma uppställning.
- ★ **Skriv** inte en **beskrivande** text. Den uppgjorda **spaltmallen** **måste** följas.
- ★ Fyll i **hela** ditt eget namn och adress.
- ★ Lämna du in kompletterande upplysningar och de gamla ska **stå** kvar. Kryssa "ja". Gäller endast "Sveriges **Släktforskarförteckning**". Äldre **länsvisa** och lokala **förteckningar** får ej refereras.
- ★ Vill du **att** dina uppgifter ska användas i den **rikstäckande förteckningen**. Kryssa "Ja".
- ★ När det gäller att ange **OMRÅDEN**, tänk **på** att din forskning i berörda by eller socken **måste** ha en viss kontinuitet. Om **d** i förfader bott där i kanske bara **10 år**, är det ingen ide att ta med detta **område**. En bra tumregel är att de ska ha bott där i **tre** generationer. **Skriv** dina ortnamn med modern stavning. Förkortningar är bannlysta.
- ★ Beträffande **SLÄKTNAMN**, är även här en begränsning till **minst tre** generationer att föredra. T ex **är knektnamn** inget släktnamn, **da** namnet var ett tjänstenamn och **övertogs** av den nye soldaten. **Precisera** ditt släktnamn i **tid** och **tum**. Flera släkter fanns med samma namn. Son-namn **brukar** inte **löna** sig att ange, da de **är d** vanliga. **Släktbeteckningar** med **ortnamn**, T ex **Åskagssläkten från gården Åskagen** skall anges under **specialforskning**.
- ★ Sysslar du med **SPECIALFORSKNING** kan du ange det. T ex hembygdsforskning, **gårdsgenealogi**, **registerframtagning** mm. Här kan även tas upp **sånt** som inte **platsar** inom **områden** eller släkter. T ex Förfader **till....** Ättlingar **till....** **Åskagssläkten från gården Åskagen** mm.
- ★ **Tregenerationsregeln** kan naturligtvis **frångås** om uppgiften kan antas vara av **stort intresse**.
- ★ Ange **alltid** tidsperiod även om du tycker det är onödigt. **Skriv** t ex 1540- om din forskning avser perioden **från** 1540 fram **till** nu. **Skriv** endast **ett** ort/släktnamn per rad. **Fortsätt** på löst blad om sidan inte räcker **till**.
- ★ Lycka **till** med **d**i **fortsatta** forskning. Hoppas an **förteckningen** ger dig **många** intressanta och **värdefulla** kontakter.

Till ANORSOKES tar vi emot **frågor** om anor och ättlingar
från alla, som är medlemmar i en släktforskarförening

395. Jag söker *Magnus Persson* f 1829-02-06 i **Blomskog**. Han inflyttade till **Frötuna sn** i **Uppland** 1854-11-15. Jag har sökt honom i Blomskogs födelsebok, utflyttningslangd och husförhörslängd men ej hittat honom.

Harry Aronsson
Skördevägen 8
761 41 Norrtälje
Tel 0176-13353

396. *Jerry W Muskovin* som bor i **Oxford, Michigan**, undrar hur namnet Muskovin har uppstått? Den förste som bar namnet var *Johan Jansson Muskovin*, f 1794-05-01 **Rinnefors, Boda**. Dennes far hette *Jan Carlsson* f 1764-04-04 troligen i **Närke**. Modern hette *Ingjerd Olsdotter* f 1756-08-03 i **Savelskog, Brunskog**. (Red anm: I Gallivarebygdens Forskarförenings medlemstidning 1998:3 finns en artikel om byn Moskojarvi i Norrbotten. Vissa menar att den första delen i namnet kommer från finskans moska som betyder grumlig.)

Margareta Jacobs
National Genealogical Society
4227-17th Street
North Arlington, VA 22207-2399
USA
E-post: jacobs@ngsgenealogy.org
mjacobs@ids2.idsonline.com

397. Jeg söker opplysninger om slekten *Dahlman*. *Gustav Dahlman* f 1832-11-09 muligens i **Rottneros Park / Sunne, g m Johanna Bjurström f 1839. De utvandret til **Tistedal vid Halden i Norge** i 1870. Han var smed.**

Anne K Saetre
Hannibal Sehsteds gate 10
NO-1777 Halden, Norge
Tel 69 176162

398. Är byggmästaren *J G Reincke*, som 1782 var verksam i **Karlstad**, då han uppdrogs att utarbeta förslag till Nors kyrkas utvidgning och förbättring, vilken befattning han lämnade 1787, ättling till

snickaren *Peter Reincke*, som invandrade från **Harburg i Luneburg i Tyskland** till Stockholm i mitten av 1600-talet? Slakten Reincke finns utredd i **Örnbergs at-tartal** och där omnämns visserligen ingen *J G Reincke* i **Karlstad/Nor**, men han skulle ju kunna tillhöra en gren som **Örnberg** missat. En gren av slakten Reincke adlades med namnet *Cederbaum*. Den grenen fortlever ännu.

Johan Sjöberg
Höglandsvägen 12, 4 tr
152 31 Södertälje
Tel 08-55018199 eller 073-9824338
E-post: jseaberg@hotmail.com

399. Jag söker födelseort och föräldrar till *Fredric Pettersson* f 1784 i **Värmland**, d 1822 i Katarina församling, Stockholm, gift 1810-02-10 i Hovförsamlingen med *Anna Margareta Fröberg*. I samband med giftermålet sågs *Fredric Pettersson* vara "förhyrd styckjunkare". Efter 1810 benämns han styrman och coopverdi styrman.

Siv Bergman
Norra vägen 1
334 32 Anderstorp
Tel 0371-16614

400. Jag arbetar med en inventering av samtliga invånare i södertälje stads- och landsförsamlingar 1795-1895, och söker uppgifter om:

a) *Bengt Bengtsson* f 1807-03-30 i **Nor**, dräng i **Asplund** i **södertälje lfs** fr o m år 1841. Alla upplysningar om honom och hans leverne är av intresse.

b) *Anna Charlotta Tham* f 1819-06-12 i **Värmland**. Hon var gift med tegelarbetaren och avskedade soldaten *Anders Staff* 1819-06-09 i **Aker** (D), dömd för snatteri 1846. Jag känner till tre barn: *Emma Charlotta* f 1845-09-12 i **Aker** (D), *Klara Vilhelmina* f 1848-05-25 i **Tur-inge** (AB) och *Oskar* f 1850-12-21 i **Asplund, Södertälje lfs**. Familjen flyttade till **Asplund** något av åren 1848-1850 och utflyttade 1853 till **Södertälje sfs**. Jag har

sökt *Anna Charlotta Tham* i **Elgenstierna** utan att finna henne. Var hon slakt med de adliga ätterna **Tham/Tamm** och var i **Värmland** var hon född?

Johan Sjöberg
Höglandsvägen 12, 4 tr
152 31 Södertälje
Tel 08-55018199
E-post: jseaberg@hotmail.com

401. Jag söker upplysningar om svenske gruvarbetaren *Stern Waldemar Färdig* f 1887-12-20.

Karin H Roiko
Fergemannv l
N-4818 Färvik, Norge

Svar till Anor Sökes

386a i **VärmlandsAnor 1998:3**

Får till *Olof Månsson* är med stor sannolikhet soldaten vid **Kongl Nerikes regemente Magnus Nilsson Edman**. Detta framgår av **Kils härads dombok** för år 1817, vintertinget, brottmål §28. *Magnus* är tillsammans med pigan *Stina Arfwidsson* instämd den 14 mars av kronolänsman *Anders Ljungquist* för att de som det heter med varandra övat lönskaläge, varvid hon blivit havande och framfött en son. *Magnus* har till häradsrätten lämnat en skrivelse vari han erkänner att han varit i samlag med *Stina* och utfäster sig att årligen erlägga 3 riksdaler 18 skilling, ett par skor åt henne och ett par skor åt gossen till dess att "piltan bliver 12 år". Han döms enligt missgamingsbalken 53 kap 1§ och 55 kap 59 till böter 3 riksdaler 16 skilling samt att till kyrkan erlägga 1 riksdaler 16 skilling. *Stina* skall erlägga 32 skilling till kyrkan men är med stöd av ett kungligt brev 1810 fri från böter till häradsrätten.

Bernhard Granholm

Ur andra medlemsblad

Utbytestidningar från ett hundratal andra släktforskarföreningar finns i vårt bibliotek i Arkivcentrum Värmland. Fråga i receptionen, så visar man Dig. Där finns mycket att hämta för de som har anor på annat håll än Värmland och det har väl de flesta.

Värmlänningar

AnRopet 1998:4 (StorStockholms Genealogiska Förening) "Tiggerskan och sjuklingen" av *Chris Henning*: om den fatiga pigan Kjerstin Andersdotter i Basebol, Rudskoga.

Bryggan 1998:3 (Samfundet Emigrantforsknings Främjande) "Östvärmäländska pionjärer i det svenska Amerika" av *Alf Brorson*: Olof Olsson från Hedfallet i Linneback som grundade staden Lindsborg samt Carl Johan Nyvall från Vall i Karlskoga.

Disketten 1998:3 (Dis-Väst) "Hur det kunde gå på den gamla tiden" av *Lennart Larsson*: fänriken Bengt Ekenström och barnamörderskan Britta Jonsdotter från Borgviks bruk (har även behandlats i VärmlandsAnor).

Grans-Posten nr 34 (Gränsbygdens släktforskare i Dalsland, Bohuslän och Östfold) "Vallonerna i Sverige" av *Kjell Åberg*.

Gustavabygden nr 33 (Sällskapet Gustavaforskning) "He-Lisa på Bostaan" av *Roland Svensson*. "Per Hakkrans förfader" av *Valter Berg*.

Medlemsblad nr 23 (Lulebygdens Forskarförening) "Alexander Magnus Dahlberg - en karolinsk officer" av *Anders Sandström*: händelser där även Varmlands regemente var inblandat.

Näverluren 1998:3 (Varmlands Hembygdsförbund) "Stora Skärnäs soldattorp" av *Astrid Carlsson*.

Slakt och Havd 1998:2 (Genealogiska Föreningen) Efterlysningberörande Nyed (Aspelunden och Borserud).

släktforskaren 1998:2 (Helsingfors släktforskare r.f.) "Antavla för Maria Elisabeth och Ester Ingrid Nordberg": innehåller anor från Borgvik, Bro, Ed (Kållerud, Liljedal), Gillberga, Kila (Knöstad), Stavnas (S Fjöle) och

Värmskog (Ekebol, Vegerbol).

SlakthistorisktForum 1998:4 (Sveriges Slaktforskarförbund) "En begravning på 1890-talet" av *Ullagreta Carlsson*: slakterna Ringström och Rosendahl. Efterlysningar berörande Sunne (Rådom), Östra Ämtervik, Övre Ullerud **Slakt-Trädet 1998:3** (Nordvarmlands Släktforskarförening) "Sjutorpsvandring i Lekvattnet". "Litteratur om Lekvattnets socken" av *Kerstin Meric*. "Anteckningar om de indelta soldatema i Röbjörkeby" av *Gunilla Önnberg*. Efterlysningar berörande Södra Finnskoga (Djakneliden) och Östmark (Rundsjöviken).

Strödda Annotationer nr 20 (Släktforskarföreningarna i Örebro län) "Familjen Fröding i Kristinehamn" av *Bernt Stenberg*. "Gustafsvik - en värmländsk herrgård och dess historia" av *Hans Tjus och Lennart Wareby*.

Södertälje-Probanden nr 128 (Södertälje Slaktforskarförening) "Vi ringde nummerupplysningen och hittade våra släktingar i USA" av *Rune och Irma Zetterlund*: John Lindholm f 1866 och August Lindgren från Lesjöfors emigrerade år 1890 till USA.

Övrigt

Alingsås släktforskare augusti 1998 (Alingsås Slaktforskarförening) "Modig och Menlös" av **Mats Wahlberg**: om soldatnamnen.

An-Siktet 1998:3 (Folkare Släktforskarförening) "Pest, kolera och andra farsoter" av *Birgitta Larhm*. "Källkritik och källhänvisningar - en fråga om trovärdighet" av *Barbro Vikström*.

Diskulogen nr 46 (Föreningen DIS) "Personuppgiftslagen och forskarna" av *Elisabeth Thorsell*. "Disgen 7" av *Lars Blomberg*.

Gestricia 1998:3 (Gastriklands Genealogiska Förening) "Vad är ett öresland?" av *Eskil Tennemar*.

GF-Aktuellt nr 134 (Genealogiska Föreningen) "Om kyrkorakenskaper" av *Barbro Nordlöf*.

Medlemsblad nr 23 (Lulebygdens Forskarförening) "Att leta försvunna emigranter i USA" av *Ola Lindback*.

Medlemsblad 1998:4 (Trollhättebygdens släktforskare) "Salpetersjudare och salpetersjuderistaten" av *Anna-Lisa Berglund* (referat av föredrag av Lennart Skatt). "Skråväsandet" av *Anna-Lisa Berglund* (referat av föredrag av Kent Andersson).

SlakthistorisktForum 1998:4 (Sveriges Slaktforskarförbund) "Att forska i Pommern" av *Gustaf von Gertten*.

Södertälje-Probanden nr 129 (Södertälje Slaktforskarförening) "Lantmäteriverkets forskningsarkiv" av *K-E Ferner*.

ÖGF-Lövet nr 54 (Östgöta Genealogiska Förening) "Mikrokort för halva kostnaden" av *Christina Gustavsson*.

Arninge har öppnat

Riksarkivets forskarsal i Arninge öppnades den 5 oktober. Den kommer att vara öppen måndag-fredag 9-16 och lördag 9-13.30. Verksamheten ses som ett försök fram till årsskiftet, så om det visar sig att trycket på lördagarna blir stort, kan det kanske bli en annan fördelning av öppettiderna.

I forskarsalen finns 48 platser med mikrokortlasare och 15 platser utan sådana. Forskarsalen ligger i västra delen av Arninge. Adressen är Matslingan 17-19. Från Åkersberga kan man ta buss 629 till Arninge. Hållplatsen heter **Måttbandsvägen** och ligger ett par hundra meter från forskarsalen. Bilparkering finns. I lokalen finns ett kafferum med automat. Flera lunchrestauranger når man på gångavstånd.

Materialet i Arninge som släktforskarna i första hand kan utnyttja är mikrokorten för kyrkoarkiven från hela Sverige (utom Stockholms stad) fram till 1895 samt SCB-utdragen 1860-1920. Referensbiblioteket som fanns i mikrokortsalen på Riksarkivet har flyttats till Arninge. CD-skivorna Sveriges dödbok, Emigranten, Nationella arkivdatabasen och Svenskt Biografiskt Lexikon finns tillgängliga.

(Saxat ur *Sysslingen, medlemsblad för Södra Roslagens släktforskarförening*)

Boktips

Ulla-Britt Wallgren: Steuchiusattlingar

"Petrus Steuchius samlade attlingar"
av Ulla-Britt Wallgren, Sävedalen
1997, häft, 560 sid, ill, ISBN 91-630-
5281-4. Beställes hos författaren,
Skolvägen 29A, 433 61 Sävedalen.

Ulla-Britt Wallgren har åstadkommit en stamtavleutredning i mastodontformat, omfattande attlingar till superintendenten Petrus Steuchius i Härnösand (1605-1683). Av hans åtta barn efterlämnar fyra döttrar och en son attlingar fram till nutiden. En sonson var Jöns Steuchius. Han tillhör Karlstads stifts historia genom att han efter att ha varit superintendent har slutade sin bana som ärkebiskop. Slakten har en stark prästerlig prägel, med mer än 200 vanliga präster, jämte flera biskopar. Därmed har herdaminnena kommit till flitigt användande.

Sammanlagt omfattar boken nära 14 000 attlingar jämte ingifta. Petrus Steuchiusattlingar finns spridda över hela Sverige och världen, och en del värmlänningar finns med, även om inte vårt landskap tillhör slaktens kärnområde. Säkerligen finns bland denna tidskrifts läsare fler attlingar till Petrus Steuchius. Själv har jag, utan att lusläsa boken, **h**-nit en familj som jag förmodar mig vara slakt med, samt en prästson från Gillberga och en rektor för samrealskolan i Säffle.

Annars vimlar det av kant folk bland Petrus Steuchius attlingar och bland ingifta, för att ta ett axplock: nobelpristagare Sune Bergström, statsminister Thorbjörn Fälldin, regeringsrådet Gustaf Petrén, ambassadör Gunnar Hagglöf samt journalisterna Jeanette von Heidenstam och Erik Fichtelius. Där finns också en akta prinsessa, nämligen Benedikte av Danmark. Hennes make prins Richard är en Steuchiusattling.

Faran med att ge sig i kast med att utreda en sådan släkt är att det blir en slagsida åt vissa grenar, medan andra släktgrenar lämnas outhämta - helt enkelt för att det är omöjligt att få en fullständig dokumentation om man vill bli färdig någon gång. Adliga och borgerliga slakter blir överrepresenterade eftersom de

ofta finns utredda i litteraturen. Kanske är det att föredra att i stället välja att göra en stamtavla efter en person som levde i början av 1800-talet eller senare. Där har man åtminstone en viss möjlighet att uppnå fullständighet.

Ulla-Britt Wallgren har emellertid löst sin uppgift på ett bra sätt. Boken är, trots sitt väldiga omfång, hanterbar och genom att namnen anges i fetstil går den utmärkt att skumläsa. uppgifterna om varje person är mycket kortfattade. Datumet har rationaliserats bort, och jag saknar dem inte. Däremot saknar jag för de flesta personer uppgift om bostadsort. Det är mer givande än att bara ha namn, födelseår och möjligen yrkestitel. Boken intresserar, förutom ättlingarna själva, säkert alla som någon gång har provat på att göra en stamtavleutredning.

Carl-Johan Ivarsson,

Västra Takene,

Högbergsrud, Säffle

DISGEN

Släktforskarforeningen DIS, som ger ut släktforskningsprogrammet DISGEN, har ett väl fungerande och lättåtkomligt supportsystem uppbyggt som ett faddernet i hela landet. Faddrarnas antal är för närvarande ett 60-tal spridda över landet, och de besitter god kunskap i släktforskning med datorer. Deras uppgift är att med både råd och dåd hjälpa medlemmar om programproblem uppstår. Servicen är gratis och galler för alla DISGEN-användare i händelse av bekymmer vid användning av programmet. Faddrarnas namn och telefonnummer återfinns i föreningens tidskrift Diskulogen.

Den 17-18 oktober samlades faddrar från hela landet för utbyte av erfarenheter från den egna verksamheten och även för att få information från föreningens ledning om planerad vidareutveckling av

programmet. De värmländska DIS-faddrarna Gunnar Jonsson från Säffle och Jan Tengelin från Arvika fanns på plats.

Idag finns över 5000 användare av DISGEN ver. 7.0x och cirka 600 som ännu använder DOS-upplagan DISGEN ver. 6. På mötet kunde konstateras att allt för få användare uppdaterat till 7.0d. De, som ännu använder DISGEN ver. 7.0c, uppmanas därför allvarligt att snarast uppdatera sitt program, när ett programtillägg kommer ut. Därigenom ökar driftsäkerheten.

Före jul beräknas ytterligare en uppdatering av programmet att komma ut med åtskilliga programförbättringar. Detta kommer att meddelas i föreningens tidskrift Diskulogen, och programtillägget kan medlemmarna sedan själva hämta på DIS egen hemsida eller genom att kontakta sin fadder. Observera att uppdatering av 7.0x är gratis! (Endast porto- och diskettkostnad, om Du kontaktar Din fadder.)

För närvarande arbetar föreningen på ver. 7.1 utan att kunna ange något datum för dess utgivning. Det kommer att bli ett 32-bitars program, som kommer att kräva Windows 95 eller bättre, och således inte kommer att kunna användas av dem, som då ännu arbetar i Windows ver. 3.1.

Alla DISGEN-användare uppmanas slutligen att skicka in sitt släktforskningsmaterial till DISBYT, som har omarbetats och vidareutvecklats och kommer att kallas DISBYT 2000 och inom kort kommer att finnas på internet. För detta fordras DISGEN ver. 7.0d eller en gedcomfil. I DISBYT jämförs Dina släktingar med DIS-databasens personer, som i skrivande stund omfattar cirka 9 miljoner individer. Som svar får Du tillbaka en fil med alla Dina träffar sorterade på de släktforskare, som skickat in sitt material till DIS-basen. Om DISBYT kan Du läsa i Diskulogen, och hur man gör för att skicka in sitt material står att läsa om i DISGEN-manualen. Är Du ändå osäker, hur Du skall förfara med DISBYT, så kan Du alltid kontakta Din fadder.

Och till sist: glöm inte att säkerhetskopiera ... OFTA!

Jan Tengelin, Arvika

Föreningens utgivning av böcker och register

Föreningen säljer ett antal publikationer, både egna och medlemmars. Medlemmar som önskar annonsplats för egna publikationer, kontakta ordföranden. För angivet pris tillkommer pack och porto. Maxporto per leverans (10 kg inom Sverige är 70:- och till Norge 155:-. Order som överstiger 500:- skickas per postförskott, övriga faktureras. Egna publikationer kan även köpas direkt hos föreningens sekreterare. Vi rekommenderar beställning via brev/fax till sekreteraren eller e post till genealogi.wermland@swipnet.se. Vid slutförsäljning kan dröjsmål uppstå under trycktiden.

Register

Bogen (S)

Födde, vigde, döde 225,00
1850-1920

Carl-Johan Ivarsson

Ekshärad (S)

Födde 1665-1722 250,00

Mats Hellgren

Födde 1723-1799 140,00

Mats Hellgren

Fryksande (S)

Födde 1707-1765 290,00

Kila (S)

Födde, Vigde, Döde

1640-1699 60,00

Gunnar Jonsson

Vigde 1689-1900 120,00

Gunnar Jonsson

Födde, Vigde, Döde 90,00

1700-1749

Gunnar Jonsson

Bouppteckningar 60,00

1744-1859

Gunnar Jonsson

Norra Råda (S)

Födde 1725-1769 140,00

Mats Hellgren

Stavnas (S)

Födde 1687-1775 170,00

Jan Thimberg

Födde 1776-1850 200,00

Jan Thimberg

Födde 1851-1920 210,00

Jan Thimberg

Vigde 1687-1920 320,00

Jan Thimberg

Döde 1687-1825 320,00

Jan Thimberg

Döde 1826-1920 320,00

Jan Thimberg

Sunne (S)

Födde, Vigde, Döde 140,00

1669-1721

Arne Linnarud

Vitsand (S)

Födde, Vigde 250,00

1824-1860

Östmark (S)

Födde 1765-1820 240,00

Arbetsvandringar Värmland Härjedalen

under 1800-talet 100,00

Roger Alderstrand och ABF Härjedalen

Ortsregister

Värmland 50,00

Gunnar Jonsson

Dalsland 40,00

Gunnar Jonsson

Varmlands släktforskar- katalog

1996 60,00

Mats Hellgren

Vi har gått över till fakturering.
Idag faktureras alla beställningar.
Porto och paketering tillkommer,
dock högst 70:- inom Sverige.

Vid beställning över 500:- till-
kommer postförskottsavgift 28:-.

Hembygds litteratur

En kyrkoherdes vardag Ekshärad 1700-1758

Andreas och Bengt Piscator, kyrkoherdar,
har fort anteckningar om allt som tilldra-
git sig i prästgården. År 1758 omfattar
dag för dag notering. Häftat 186 sid.

..... 150,00

Britta Johansson m.fl.

Torp i Botilsäter

Format A4. Plasthaftad med skydds-
omslag 60,00

Eric Sundell

Kvarnarna vid Rottnafallen

Kvarnindustrins uppbyggnad från 1600-
talet. Teknik, matning, kvarnbeskriv-
ningar, personindex. 110 sidor i häfte
med 4-fargsslag 120,00

Maj Olsson m.fl.

Torp och ödegårdar i Ölserud

Format A4. Plasthaftad med skyddsom-
slag 70,00

Övrigt

Antavleblanketter A3, 5 st 1 5,00

Nytt från VSF 1984-1991

hel årgång 75,00

VärmlandsAnor 1992-

per nummer 30,00

hel årgång 100,00

Råd och tips vid registrering av
kyrkböcker 25,00

Extern försäljning

Finnar i Östmark, Vitsand, Nyskoga, Södra och Norra Finnskoga

30 finnhemman, 5 torp, 80 finnslakter. Personregister 2200 personer. 330 sid.

Finnar i väst och Finnar i Gräsmark och Lekvattnet

Pris per styck
SEK 180,00 inkl porto
NOK 250,00 inkl porto
Införselavgift 40,00

Beställs på post-giro 96 33 69-4

Jarl Ericson,
Nordmarksgatan 7
671 51 Arvika.
Tel 0570-19488

Bilder af Värmskog från istid till nutid

Ingrid Johansson m.fl.

32 kapitel, 155 sidor, illustrerad, kartor, inbunden, hög kvalitet.

Beställs via
Ingrid Johansson,
Gansbyn, Sätra,
671 95 Klassbol.
Tel 0570-461070

Fikatraff

Fredag 29 januari kl 18.30

**Almquist-salen, Arkivcentrum
Värmland.**

Vi dricker medhavt kaffe, pratar släktforskning och hjälper varandra med problem. Ta med Ditt forskar-material och frågor som Du vill diskutera!

Uppsatsstavlingen för ungdomar

I föregående nummer av VärmlandsAnor hade vi en helsidesannons om Sveriges Släktforskarförbunds uppsatsstavling där ämnet är "Jakten på min slakt". Satsningen är förbundets bidrag till "Kulturåret 1998". Här kommer ytterligare information, hämtad ur den folder som gått ut till ca 4000 skolor i landet.

Vad ska jag skriva om?

Du kan till exempel skriva om:

- något intressant Du funnit under Ditt letande, såsom ett visst levnadsöde
- hur Du har gjort för att få fram uppgifter om Dina släktingar; foton, intervjuer och samtal, gamla handlingar och så vidare
- svårigheter som Du haft och hur Du kanske har lyckats komma vidare trots detta
- vad Din forskning/letande gett Dig; intryck mm av olika slag.

Var hittar jag mer om släktforskning?

Vill Du veta mer om släktforskning, se Förbundets nattidning Rötter på <www.genealogi.se>. Om uppsatsstavlingen kan Du läsa på <www.genealogi.se/uppsats.htm>.

Hur lång bör uppsatsen vara?

Klass 1: Högst 2 st A4 sidor maskinskriven text eller 6 st A4 sidor handskriven text.

Klass 2: Högst 4 st A4 sidor maskinskriven text eller 10 st A4 sidor handskriven text.

Du får gärna skriva för hand, men skriv då tydligt!

Vilka är tävlingsklasserna?

Klass 1: Ungdomar till och med årskurs 6.

Klass 2: Ungdomar från och med årskurs 7.

När och vart sänder jag uppsatsen?

Sänd in Din uppsats före den 1 april 1999 till "Uppsatsstavlingen, Sveriges Släktforskarförbund, Box 30222, 104 25 Stockholm". Skriv i vänstra hörnet på kuvertet Din tävlingsklass till exempel "Tävlingsklass 1". Glöm inte skriva Ditt namn, Din adress och Din ålder och årsklass på uppsatsen.

Vad får vinnarna?

1:a pris i varje tävlingsklass: Böcker ur Släktforskarförbundets sortiment till ett värde av ca 5 000 kronor.

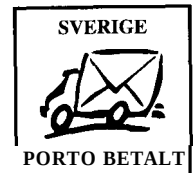
2:a-10:e pris i varje tävlingsklass: Böcker ur förbundets sortiment till ett värde av 500 kronor.

1:a prisen utdelas vid Släktforskarveckorna och förbundets Riksstämma i Karlstad hösten 1999, dit 1:a-pristagarna inbjuds på förbundets bekostnad. De tre bästa uppsatserna i varje landskap/län kommer också att belönas. De olika vinnarna kommer att presenteras i Släkthistoriskt Forum 3/99, som utkommer i juni 1999.

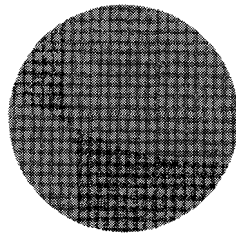
Begränsad eftersändning
Vid definitiv eftersändning retur med
den nya adressen till:
Värmlands Slaktforskarforening
c/o Lars-Gunnar Sander
Norra Berghaget
653 40 FORSHAGA

B

Föreningsbrev

Nu ar det grönt
att trycka på

KNAPPEN

Ramgatan 7 • Box 2149 • 650 02 KARLSTAD • Tel. 054-15 66 75

Värmlands mesta fullservicetryckeri!